

Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică

**R A P O R T A N U A L
2 0 0 5**

CHIȘINĂU, 2006

RAPORT

privind activitatea Agenției Naționale pentru Reglementare în
Telecomunicații și Informatică și evoluțiile pieței serviciilor de
telecomunicații și informatică în anul 2 0 0 5

Chișinău 2006

CUPRINS

Cuvânt înainte

I. Activitatea ANRTI în anul 2005

- 1.1 Reglementări economice**
- 1.2 Reglementări tehnice**
 - 1.2.1 Acordarea licențelor**
 - 1.2.2 Administrarea resurselor de numerotare**
- 1.3 Monitorizare și control**
- 1.4 Soluționarea litigiilor**
- 1.5 Protecția utilizatorilor de servicii**
- 1.6 Relațiile cu publicul și mass - media**
- 1.7 Relații internaționale**

II. Evoluții ale pieței serviciilor de telecomunicații și informatică

- 2.1 Caracteristica generală**
- 2.2 Investiții în sectoarele pieței**
- 2.3 Sectorul telefoniei fixe**
 - 2.3.1 Descriere generală**
 - 2.3.2 Abonați, penetrare**
 - 2.3.3 Trafic**
 - 2.3.4 Tarife**
 - 2.3.5 Servicii de telefonie internațională prin protocolul IP**
- 2.4 Sectorul telefoniei mobile**
 - 2.4.1 Descriere generală**
 - 2.4.2 Abonați, penetrare**
 - 2.4.3 Trafic**
 - 2.4.4 Tarife**
- 2.5 Sectorul transport date și acces la INTERNET**
 - 2.5.1 Descriere generală**
 - 2.5.1 Acces la INTERNET în bandă largă**
 - 2.5.2 Acces la INTERNET în bandă îngustă**
 - 2.5.3 Serviciul de linii închiriate**
- 2.6 Sectorul servicii de televiziune prin cablu și eter**
 - 2.6.1 Descriere generală**
 - 2.6.2 Utilizatori și tarife**

Cuvânt înainte

Devine deja o tradiție ca Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică (ANRTI) să pună la dispoziția tuturor celor interesați o informație amplă despre starea și tendințele de dezvoltare ale comunicațiilor și tehnologiilor informaționale și despre activitatea sa desfășurată în anul precedent prin lansarea unui Raport anual. Acest Raport, credem, va servi, de asemenea, drept sursă de informație pentru analiza procesului de implementare a Strategiei Naționale și Planului de Acțiuni „Moldova Electronică”, aprobate de Guvern în martie 2005, dar și pentru cei care planifică să facă investiții în acest domeniu important pentru societatea noastră.

Anul 2005 a fost pentru toți jucătorii de pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică, dar și pentru ANRTI o etapă deosebită în procesul de liberalizare totală a acesteia, proces demarat la 1 ianuarie 2004. Piața s-a extins, a devenit mai dinamică, dar, totodată, a scos în evidență o serie de probleme ce țin de mediul concurențial și de comportamentul anticompetitiv al unor operatori cu putere semnificativă pe această piață.

În multe privințe, rezultatele obținute în 2005 au fost impresionante la majoritatea absolută a indicatorilor: investiții, vânzări, trafic, abonați, penetrare. Astfel, valoarea pieței a crescut cu circa 37% și a atins cifra de 3,64 mlrd lei, ceea ce constituie 10,5% din volumul PIB. Cele mai mari creșteri au fost înregistrate în sectoarele telefonie mobilă și servicii de acces la INTERNET. Numărul utilizatorilor de telefonie mobilă l-a devansat pe cel al abonaților de telefonie fixă și a depășit cifra de un milion. În telefonia mobilă și în sectorul servicii de acces la INTERNET cota serviciilor oferite în baza unor tehnologii moderne s-a majorat de câteva ori. A fost lansată furnizarea serviciilor de telefonie fixă prin acces radio la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA2000.

Aceste și alte informații expuse în prezentul Raport demonstrează că în Republica Moldova există un potențial considerabil pentru dezvoltarea pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, potențial, la formarea căruia a contribuit și contribuie permanent ANRTI. Fiind o autoritate publică centrală menită să asigure reglementarea pieței telecomunicațiilor și informaticii și implementarea strategiei de dezvoltare a acestui sector important al economiei naționale, ANRTI, în activitatea sa, a pus accentul pe perfecționarea cadrului normativ existent și elaborarea unor reglementări noi pentru funcționarea mai eficientă a pieței, pe crearea condițiilor optime pentru activitatea operatorilor existenți, dar și pentru intrarea pe piață a unor furnizori noi de rețele și servicii.

Reducerea plăților pentru resursele de numerotare, a plăților pentru deficitul de acces la rețeaua publică de telefonie fixă a companiei „MOLDTELECOM”, adoptarea Regulamentului cu privire la organizarea și desfășurarea concursurilor publice pentru eliberarea licențelor individuale în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, Regulamentului cu privire la administrarea și gestionarea Planului Național de Numerotare, operarea modificărilor la Regulamentul prestării servicii de telefonie fixă și la

Regulamentul cu privire la gestionarea numelor în domeniul de nivel superior .md sunt doar câteva elemente din șirul de acțiuni întreprinse, în 2005, de ANRTI în scopul îmbunătățirii climatului de afaceri și stimularea concurenței în sectorul telecomunicațiilor și informaticii.

Spre regret, nu s-a reușit realizarea tuturor obiectivelor propuse pentru anul 2005. Din lipsa cadrului legal corespunzător (Legea comunicațiilor electronice, despre care s-a vorbit în repetate rânduri, așa și nu a fost adoptată în 2005), ANRTI nu a putut aproba, precum planificase în 2004, acte de reglementare chemate să asigure prevenirea abuzurilor și eliminarea barierelor din calea dezvoltării unei concurențe loiale pe toate segmentele pieței. Este vorba de regulamentele privind definirea piețelor relevante din domeniul telecomunicațiilor și informaticii și privind desemnarea

operatorilor cu putere semnificativă pe piețele corespunzătoare, acte care ar permite de a impune operatorilor în cauză obligații specifice orientate spre prevenirea și eliminarea acțiunilor anticoncurențiale de pe piață.

Avem certitudinea că adoptarea, în 2006, a Legii comunicațiilor electronice, racordată la noul cadru de reglementare al Uniunii Europene, va îmbunătăți în mod substanțial posibilitățile ANRTI de a promova și susține concurența loială și echitabilă pe toate segmentele pieței, îi va permite să prevină și să elimine abuzurile de putere semnificativă pe piață comise în anul 2005. Având o asemenea lege, ANRTI va putea finaliza formarea cadrului de reglementare necesar pentru instalarea pe piață a unei concurențe autentice.

Desigur, în perioada de raport ANRTI a fost preocupată nu numai de elaborarea reglementărilor noi și de operarea modificărilor la unele acte de reglementare economică și tehnică a pieței. Agenda de lucru a Agenției a inclus mai multe aspecte legate de analiza operativă a situației de pe segmentele pieței, studierea dosarelor prezentate de solicitanții de licențe și de resurse de numerotare, de soluționarea a zeci de litigii apărute între operatori, între utilizatorii finali și operatori, de desfășurarea acțiunilor de control și de monitorizare a furnizorilor de servicii, precum și de acordarea asistenței necesare noilor operatori intrați pe piață. Detaliile despre aceste activități le veți găsi în paginile ce urmează. Nutrim speranța că ele vor ajuta persoanele interesate să cunoască mai bine atât evoluțiile pieței serviciilor de telecomunicații și informatică din țară, cât și preocupările și proiectele de viitor ale instituției noastre.

Consiliul de Administrație al ANRTI

I. Activitatea ANRTI în anul 2005

1.1 Reglementări economice

Unul din instrumentele cheie ale ANRTI în realizarea obiectivului de promovare a concurenței pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică, în condițiile liberalizării ei depline este reglementarea economică. În anul 2005 Agenția a desfășurat activitățile sale de reglementare economică a pieței în limitele prevăzute de legislația în vigoare în domeniu și cea a protecției concurenței. Accentul principal în derularea acestui proces a fost pus pe crearea unor condiții mai favorabile pentru activitatea tuturor furnizorilor de servicii și rețele, în particular a operatorilor noi intrați pe această piață.

Astfel, prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr. 05 din 09.02.2005, a fost redus cu 22 la sută tariful pentru deficitul de acces la rețeaua publică de telefonie fixă a SA "MOLDTELECOM", achitat de operatorii prestatori de servicii de IP-telefonie, pentru un minut de convorbire telefonică efectuată de utilizatorii finali ai SA "MOLDTELECOM" spre mijloacele tehnice ale acestor operatori, care sunt conectați la rețeaua publică de telefonie fixă a SA "MOLDTELECOM". Decizia dată a fost luată în baza analizei rezultatelor etapei a II-a de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații de bază prestate de SA "MOLDTELECOM" și a impactului acestora asupra mărimii tarifului pentru deficitul de acces. Luând în considerare rezultatele obținute în procesul de rebalansare a tarifelor și influența acestora asupra tarifului pentru deficitul de acces, precum și creșterea veniturilor provenite din traficul local, mărimea acestui tarif a fost redusă de la 0,50 lei la 0,39 lei.

ANRTI consideră că de pe urma acestei decizii au avut de câștigat atât operatorii de IP - telefonie, cât și utilizatorii acestui serviciu. Operatorii au posibilitate să acumuleze surse financiare suplimentare pe care le pot ulterior reinvesti, iar utilizatorii finali, în urma concurenței între furnizorii de servicii și a diminuării costurilor suportate de aceștia, pot beneficia de tarife mai mici. Astfel, tarifele pentru convorbirile telefonice internaționale efectuate în baza tehnologiei VoIP, în funcție de țara de destinație și tipul rețelei spre care se face apelul telefonic,

au fost, în 2005, în mediu, pentru rețelele mobile, cu 30 la sută, iar pentru rețelele fixe – de două ori mai mici decât tarifele la telefonie internațională tradițională.

Potrivit estimărilor preliminare ale Agenției, tariful pentru deficitul de acces, stabilit în 2005, va fi valabil până la încheierea etapei a II-a de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații prestate de SA "MOLDTELECOM", după care acesta va fi recalculat și iarăși diminuat. Odată cu finalizarea procesului de rebalansare a tarifelor nominalizate deficitul de acces va dispărea complet.

Prin achitarea tarifului pentru deficitul de acces operatorii serviciilor de IP- telefonie, conectați la rețeaua SA "MOLDTELECOM", participă la subvenționarea deficitului de venit necesar pentru acoperirea cheltuielilor de întreținere a infrastructurii locale a acestei întreprinderi, deficit cauzat de aplicarea unor tarife sub nivelul costurilor la telefonie fixă locală. Acest tarif se aplică de la începutul anului 2001. Inițial el constituia 2,48 lei, fără TVA, pentru un minut de convorbiri telefonice internaționale prin IP- telefonie. Ulterior, ținând cont de dezvoltarea pieței, diversificarea serviciilor și de creșterea tarifelor la serviciile locale în urma implementării etapei a II-a de rebalansare a tarifelor, Agenția a diminuat în mod considerabil tariful pentru deficitul de acces. La mijlocul lui 2001 acesta a fost redus până la 1,34 lei, în 2002 – la 0,98 lei, în 2004 – la 0,50 lei, iar în 2005 – până la 0,39 lei.

În scopul îmbunătățirii mediului de afaceri pentru titularii de licențe din domeniul telecomunicațiilor și informaticii, Consiliul de Administrație al ANRTI a decis, prin Hotărârea sa nr.16 din 10.10.2005, reducerea în mediu cu 20 - 40 la sută a plăților pentru resursele de numerotare atribuite de Agenție titularilor de licență din domeniu și prestatorilor de servicii care solicită asemenea resurse. Reducerea acestor plăți a fost operată în urma unui studiu minuțios al pieței serviciilor din domeniu și al consultărilor purtate cu majoritatea operatorilor, și urmărește scopul de a stimula concurența pe acest segment de piață.

Conform hotărârii susmenționate, plata anuală pentru numerele solicitate de operatorii de telefonie fixă și mobilă a fost redusă de la 0,32 la 0,20 lei pentru un număr, iar plata pentru codurile de acces la serviciile de IP telefonie și cele de transport date (Internet) de la 5 mii la 4 mii lei. Potrivit aceleiași hotărâri, numerele scurte pentru serviciile de urgență: 901 – pompieri, 902 – poliția, 903 – asistență medicală urgentă, 904 – gaze naturale, numere utilizate pe întreg teritoriul Republicii Moldova, se atribuie fără plată. În scopul promovării serviciilor non - telecomunicații, au fost reduse cu 33,33% plățile pentru numerele scurte din blocul 1400-1499 pentru municipiul Chișinău. Hotărârea prevede, de asemenea, o reducere substanțială a plăților pentru numerele scurte din blocul 1400-1499 solicitate de prestatorii de servicii transport auto și alte servicii din mun. Bălți și centrele raionale ale republicii. Prestatorii de servicii de asistență medicală și de furnizare a gazelor naturale, care solicită numere scurte din blocurile 1400-1499 și 1500-1539, achită 50 la sută din plățile stabilite pentru aceste resurse de numerotare.

În perioada de raport, ANRTI a întreprins și alte acțiuni orientate spre continuarea procesului de liberalizare totală a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică. Una dintre ele ține de finalizarea procesului de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații de bază prestate de SA "MOLDTELECOM", care are menirea de a exclude practica subvenționării încrucișate a serviciilor furnizate de operatorul în cauză. În acest scop, Agenția, la începutul anului 2005, a efectuat o analiză detaliată a etapei a II-a de rebalansare și a mărimii noilor tarife, propuse de SA "MOLDTELECOM" pentru etapa următoare de rebalansare. Analiza a arătat că datorită desfășurării etapei a II -a de rebalansare a tarifelor operatorul a reușit să-și creeze o bază financiară mai fiabilă și să reducă dependența acesteia de serviciile de telefonie internațională. În baza acestei analize, ANRTI a stabilit tarifele pentru următoarea etapă de rebalansare și le-a prezentat pentru consultare Guvernului în martie 2005, așa precum prevede art.9 al Legii telecomunicațiilor.

Amintim că Planul de rebalansare a acestor tarife a fost aprobat de ANRTI, în urma consultărilor cu Guvernul, în decembrie 2002. Primele două etape ale acestui proces au demarat la 1 februarie 2003 și, respectiv, la 1 februarie 2004.

În 2005, ANRTI, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 707 din 14.07.2000, prin care este abilitată să aprobe tarifele la serviciile prestate de ÎS „Radiocomunicații”, a examinat proiectele de tarife propuse de această întreprindere. Proiectele au fost analizate în mod minuțios și modificate în funcție de costurile reale ale serviciilor prestate, în corespundere cu prevederile Metodologiei de calcul a costurilor și tarifelor la serviciile prestate de ÎS „Radiocomunicații”. În procesul de consultare a tarifelor cu Guvernul, s-a convenit că acestea să fie majorate treptat, pentru a diminua efectele negative ale procesului dat asupra activității economico-financiare a întreprinderilor ce beneficiază de serviciile ÎS „Radiocomunicații”. Noile tarife la serviciile prestate de această întreprindere au fost aprobate prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr. 03 din 27 martie 2006 și au intrat în vigoare la 31 martie 2006 odată cu publicarea deciziei date în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

În perioada de raport, ANRTI a procedat, de asemenea, la modificarea practicii de efectuare a analizei evoluțiilor de pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică. În acest an, pentru prima dată, a fost aplicată practica prezentării de către operatorii activi pe piață a rapoartelor statistice trimestriale, ceea ce a permis Agenției să facă analize operative a tendințelor pe toate segmentele pieței și să le aducă la cunoștința operatorilor și a publicului larg.

În ce privește reglementarea regimului de interconectare cu rețeaua publică de telefonie fixă a SA "MOLDTELECOM", menționăm că Agenția a depus eforturi mari pentru a convinge operatorul istoric să excludă condițiile discriminatorii propuse de el în proiectul Ofertei de Interconectare de Referință (OIR) pentru anul 2006, însă în multe cazuri, deși a organizat o serie de consultări cu factori de decizie a acestuia, nu a reușit să facă acest lucru. ANRTI nu a avut temeieri legale să ia o decizie obligatorie față de SA "MOLDTELECOM" pe motiv că societatea dată a fost exclusă din lista agenților economici cu situație dominantă pe piața serviciilor de telecomunicații. Excluderea a fost efectuată prin Hotărârea Guvernului nr.1030 din 03.10.2005 „Cu privire la Registrul actelor oficiale de reglementare a activității de întreprinzător” prin care, ca urmare a executării Legii nr.424 din 16.12.2004 privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător, a fost abrogată Hotărârea Ministerului Economiei nr.1 din 20.01.1994 „Cu privire la includerea agenților economici în Registrul de stat al agenților economici-monopoliști, ce activează pe piața Republicii Moldova”. Reieșind din cadrul normativ existent, operatorul istoric SA "MOLDTELECOM" nu cade sub incidența prevederilor speciale pentru operatorii cu situație dominantă pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică prevăzute de Regulamentul cu privire la interconectare. Din aceste considerente, precum și ținând cont de faptul că proiectul propus de SA „MOLDTELECOM” conținea condiții inechitabile și neargumentate din punct de vedere economic, ANRTI nu a aprobat ORI pentru anul 2006.

În 2003, ANRTI a operat modificări la Regulamentul cu privire la interconectare, prin care a obligat operatorii cu situație dominantă pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică să elaboreze OIR, s-o prezinte pentru aprobare la ANRTI și s-o dea ulterior publicității. Modificările nominalizate prevăd, de asemenea, adoptarea, până la sfârșitul anului în curs, a OIR pentru anul viitor, prin stabilirea mecanismului de consultare cu operatorii și alte părți interesate.

În scopul continuării procesului de liberalizare deplină a pieței și creării unor condiții optime pentru dezvoltarea concurenței loiale ANRTI a elaborat, în 2005, proiectul Regulamentului privind evidența contabilă separată în cadrul contabilității interne de gestiune a SA "MOLDTELECOM", a procedurilor de definire a piețelor relevante din domeniul telecomunicațiilor și informaticii și de desemnare a operatorilor cu putere semnificativă pe piețele corespunzătoare. Aceste proceduri au fost elaborate în corespundere cu prevederile

cadrului normativ al Uniunii Europene în domeniul comunicațiilor electronice și protecției concurenței. Proiectele acestor acte normative, strict necesare pentru reglementarea raporturilor între participanții unei piețe libere, urmează a fi discutate și aprobate în cursul anului 2006, după adoptarea de către Parlament a noii Legi privind comunicațiile electronice. O altă prioritate a ANRTI pentru anul 2006 rămâne a fi implementarea următoarei etape de rebalansare a tarifelor la serviciile publice de telecomunicații de bază prestate de SA "MOLDTELECOM".

1.2 Reglementări tehnice

Activitatea ANRTI la capitolul reglementări tehnice a avut drept scop completarea și perfecționarea cadrului normativ existent și elaborarea reglementărilor noi pentru funcționarea eficientă a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică în condițiile liberalizării totale a acesteia.

Una din cele mai importante reglementări tehnice ale anului 2005 a fost elaborarea Regulamentului cu privire la administrarea și gestionarea Planului Național de Numerotare (PNN), act normativ inclus în Programul Național de implementare al Planului de Acțiuni "Republica Moldova – Uniunea Europeană". Regulamentul are drept scop asigurarea managementului eficient al resurselor de numerotare cu respectarea principiilor de obiectivitate, proporționalitate, transparență și de acces nediscriminatoriu la aceste resurse.

Noul act normativ stabilește regulile de administrare a resurselor de numerotare, procedurile de atribuire, rezervare, retragere, reînnoire a resurselor de numerotare și controlul utilizării lor în conformitate cu prevederile acestui act. Potrivit regulamentului, resursele de numerotare sunt atribuite de Agenție, la cererea titularilor de licențe în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, în termen de până la 15 zile calendaristice. În cazul în care câțiva operatori solicită aceleași resurse de numerotare, Agenția poate lua decizia de atribuire a acestor resurse în urma tragerii la sorți între solicitanți.

Resursele de numerotare, atribuite de ANRTI titularilor de licențe, pot fi utilizate pentru necesități proprii sau/și pentru a fi oferite de către aceștia abonaților săi. Regulamentul precizează că operatorii serviciilor de telefonie fixă și mobilă sunt în drept să refuze abonaților săi acordarea resurselor de numerotare numai în cazul în care nu dispun de posibilități tehnice pentru a le acorda aceste resurse.

Un alt act important elaborat în 2005 a fost Regulamentul cu privire la organizarea și desfășurarea concursurilor publice pentru eliberarea licențelor individuale în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr. 09 din 14 aprilie 2005. Regulamentul stabilește procedura de organizare și desfășurare a concursurilor pentru eliberarea licențelor individuale și urmărește scopul de a selecta, în condiții de maximă transparență, ofertanții care au câștigat dreptul de a obține licența individuală pe gen de activitate.

Pentru a nu admite utilizarea rețelelor de telefonie fixă locală prin radioacces fix la bucla locală (WLL), organizate în baza tehnologiei CDMA, pentru prestarea serviciilor de telefonie mobilă, ANRTI a emis o hotărâre prin care a impus operatorilor unele condiții privind limitarea mobilității echipamentelor terminale, excluderea regimului de transfer automat al apelului între sectoare și stațiile de bază, instalarea echipamentelor terminale staționare CDMA, etc. Astfel, decizia ANRTI obligă titularii de licență pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă locală, care utilizează tehnologia CDMA pentru organizarea rețelelor de acest tip prin radioacces fix la bucla locală (WLL), să limiteze mobilitatea echipamentelor terminale conectate la un punct terminal al rețelei în raza de acțiune a unui sector determinat de unghiul de deschidere al antenei, care constituie 90/120 grade din aria de acoperire a stației de bază. Dâșșii, de asemenea, sunt obligați

să excludă regimul de transfer automat al apelului telefonic între sectoare și stațiile de bază și să instaleze abonaților săi echipamente terminale staționare CDMA, fără cartela RUIM.

Reglementările nominalizate se referă, în primul rând, la SA "MOLDTELECOM", care a lansat, în decembrie 2005, o rețea de telefonie fixă locală prin radioacces fix la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA. Prin Hotărârea Guvernului nr. 1234 din 10.11.2004 „Cu privire la aprobarea Programului de telefonizare a țării pentru anii 2005 – 2010”, SA "MOLDTELECOM" a fost desemnat drept executor de bază al acestui program și i s-a acordat dreptul de a utiliza radioaccesul la bucla locală în baza tehnologiei CDMA în banda de frecvențe 450 MHz.

În perioada de referință, ANRTI a aprobat modelul Contractului tip pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă prin radioacces (WLL) în baza tehnologiei CDMA și a obligat operatorii, care furnizează astfel de servicii, să informeze abonații săi despre condițiile de prestarea a acestora și să încheie cu ei contractele corespunzătoare în conformitate cu prevederile contractului tip.

Tot atunci ANRTI a aprobat un set de modificări la Regulamentul prestării servicii de telefonie fixă prin care au fost stabilite noi reguli pentru oferirea de către operatori a informației despre numerele de telefoane ale abonaților săi. Astfel, potrivit noilor prevederi ale regulamentului, operatorul de telefonie fixă furnizează gratuit informații despre numerele de telefoane ale abonaților săi numai în cazul în care solicitantul prezintă informația deplină despre abonat sau denumirea autorității administrației publice centrale (locale), instituțiilor medicale și a farmaciilor. În caz contrar, aceste informații sunt oferite contra plată, conform tarifelor în vigoare.

Potrivit modificărilor, informația deplină despre abonat cuprinde următoarele date privind abonații de categoria I: denumirea altor autorități, organizațiilor sau întreprinderilor și adresa lor (strada, numărul casei/blocului). Pentru localitățile rurale, unde nu poate fi prezentată adresa autorității, organizației sau întreprinderii, se prezintă numai denumirea acestora. Datele privind abonații de categoria II includ numele, prenumele și adresa domiciliului (strada, numărul casei/blocului locativ și, după caz, numărul apartamentului). Pentru localitățile rurale, unde nu poate fi prezentată adresa domiciliului, se prezintă numele și prenumele abonatului. Prevederile de mai sus au fost incluse și în contractele – tip pentru prestarea serviciilor de telefonie fixă, de telefonie ISDN (2B+D) și de telefonie prin radioacces (WLL) în baza tehnologiei CDMA, contracte ce fac parte din Regulamentul prestării servicii de telefonie fixă.

În perioada de raport, ANRTI a operat, de asemenea, modificări la Regulamentul cu privire la gestionarea numelor în domeniul de nivel superior .md, prin care a acordat unele drepturi suplimentare registratorului național a numelor în acest domeniu. Astfel, potrivit modificărilor, registratorul este în drept să determine sub-domenii cu titlul de premium-nume și să organizeze licitații electronice deschise pentru comercializarea numelor de sub-domeniu. Documentul prevede că la licitațiile electronice pentru comercializarea numelor de sub-domeniu, organizate de registratorul național, poate participa fiecare registrant cu nume de sub-domeniu pe care le deține în mod legal. Numele de sub-domeniu premium pot fi comercializate la un preț mai mare sau mai mic decât taxele stabilite.

Modificările nominalizate stabilesc reguli noi, simplificate, pentru procedurile de înregistrare, prelungire, modificare și de radiere a numelor de sub-domeniu. Astfel, pentru înregistrarea sau prelungirea termenului de înregistrare a sub-domeniului, solicitantul completează formularul cererii corespunzătoare, disponibil pe paginile WEB www.molddata.md și www.register.md, îl remite, spre examinare, pe una din adresele date și achită factura pentru serviciile prestate primită de la registrator. Modificarea datelor despre sub-domeniu, de asemenea, poate fi efectuată prin e-mail sau prin fax. Înregistrarea și prelungirea termenului de înregistrare a numelui de sub-domeniu pot fi făcute pentru un termen de cel puțin un an.

Noile prevederi ale regulamentului interzic activitatea de înregistrare în scopuri de șantaj sau de acaparare a mărcilor comerciale sau a proprietății intelectuale. Potrivit acestor prevederi, mărcile comerciale se înregistrează după solicitant numai la prezentarea certificatului ce confirmă dreptul la marca comercială. Registrantul poartă răspundere personală în condițiile legii pentru înregistrarea frauduloasă a unei mărci comerciale sau a proprietății intelectuale.

Modificările în cauză au fost operate în scopul de a racorda regulamentul la normele și recomandările organizațiilor internaționale de specialitate - ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) și WIPO (World Intellectual Property Organization), precum și a contribui la promovarea mai activă a domeniului de nivel superior, atribuit Republicii Moldova în conformitate cu standardul internațional ISO-3166.

1.2.1 Acordarea licențelor

Ca și în anii precedenți, în 2005, s-a menținut un ritm înalt de creștere a numărului solicitanților de licențe pentru genurile de activitate din domeniul telecomunicațiilor și informaticii.

În perioada de raport, Agenția a eliberat 335 de licențe, care oferă dreptul de a presta servicii în domeniul telecomunicațiilor și informaticii, inclusiv:

- 30 - pentru prestarea serviciilor în domeniul telecomunicațiilor;
- 226 - pentru prestarea serviciilor în domeniul informaticii,
- 7 – pentru construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin eter;
- 58 – pentru construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin cablu;
- 13 – pentru construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin eter;
- 1 – pentru construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin cablu.

În 2005, cele mai solicitate au fost licențele pentru prestarea serviciilor în domeniul informaticii, inclusiv pentru prestarea serviciilor transport date – 76 licențe, de IP – telefonie – 65, de elaborare și implementare a produselor soft – 110, pentru servicii informatice în localuri publice - 131. Din cei 131 titulari de licență 68 - activează în centre raionale și localități rurale. La 1 ianuarie 2006, numărul companiilor ce furnizează asemenea servicii s-a ridicat la circa 400, dintre care 117 companii activează în afara mun. Chișinău, ceea ce confirmă tendința de creștere a cererii pentru serviciile INTERNET în toate zonele republicii. Aceeași tendință se prefigurează și pe piața serviciilor de retransmitere a programelor de radio și televiziune. Astfel, în 2005, Agenția a autorizat să presteze servicii de creare și exploatare a posturilor de televiziune și radio prin eter sau/și prin cablu 79 de companii, dintre care 64 - furnizează asemenea servicii în 77 de localități rurale și centre raionale. Totodată, în 2005 Comisia pentru eliberarea licențelor a ANRTI a modificat 20 de licențe tehnice, acordând astfel suplimentar titularilor acestora dreptul de a construi, întreține și exploata posturi de televiziune și de radio prin eter și/sau cablu în încă 33 de localități rurale și centre raionale.

Pentru comparație, prezentăm mai jos o informație mai detaliată despre licențele eliberate de ANRTI în perioada 2004-2005.

Licențe eliberate în anii 2004 –2005

Tabelul nr.1

Nr./or.	Genul de activitate / denumirea serviciului	Licențe eliberate în 2004	Licențe eliberate în 2005
	Total:	265	335

1.	Servicii în domeniul telecomunicațiilor	43	30
1.1	Servicii publice de telefonie fixă locală	9	10
1.2	Servicii cu valoare adăugată	17	13
1.3	Servicii de proiectare, instalare, construcții-montaj a rețelelor și echipamentelor de telecomunicații	27	20
1.4	Servicii de deservire tehnică a rețelelor și echipamentelor de telecomunicații	20	20
1.5	Revânzarea serviciilor de telefonie publică	11	7
2.	Servicii în domeniul informaticii	154	226
2.1	Servicii transport date prin rețele terestre și VSAT	42	76
2.2	Servicii de instalare, construcții-montaj a rețelelor publice transport date	39	82
2.3	Servicii de elaborare a proiectelor pentru rețelele publice transport date	30	79
2.5	Serviciul de IP- telefonie	26	65
2.6	Servicii de deservire (întreținere) tehnica a rețelelor publice transport date	29	77
2.7	Servicii de elaborare, întreținere și implementare a produselor program, echipamentelor și sistemelor informatice	57	110
2.8	Servicii informatice în localuri publice	88	131
2.9	Servicii de proiectare, elaborare, implementare a sistemelor informaționale automatizate de importanță statală și servicii de asigurare a funcționării lor	30	80
2.10	Servicii de creare a resurselor informaționale de importanță statală și folosirea lor (crearea bazelor de date, exploatarea acestora și servicii privind furnizarea informației)	24	80
2.11	Revânzarea serviciilor transport date prin rețele terestre și VSAT	32	68
	Licențe tehnice	68	79
3.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin eter	15	7
4.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin cablu	38	58
5.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin eter	15	13
6.	Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de radio prin cablu	0	1

Notă: Informația prezentată în tabelul de mai sus cuprinde și date despre companiile ce prestează mai multe servicii, care fac obiectul licenței pentru un singur gen de activitate sau dețin câteva licențe pentru diferite genuri de activitate ce includ mai multe servicii.

În cursul anului 2005, Agenția a examinat, de asemenea, 510 cereri de eliberare, reperfectare, retragere și de modificare a licențelor. Durata examinării și a răspunsului la cererile solicitanților a fost, în mediu, de 4,8 zile lucrătoare. În această perioadă, ANRTI a reperfectat 69 de licențe, patru – au fost retrase, la solicitarea titularilor, iar șase – anulate, din motivul că solicitanții nu au achitat taxa pentru eliberarea licenței și nu au ridicat licențele, în termenii stabiliți.

1.2.2 Administrarea resurselor de numerotare

Din șirul de activități desfășurate, în 2005, de ANRTI la capitolul administrarea și gestionarea resurselor de numerotare din Planul Național de Numerotare (PNN) putem evidenția următoarele: elaborarea și aprobarea Regulamentului privind administrarea și gestionarea PNN, implementarea accesului la resursele de numerotare din șirul de numere "1" pe întreg teritoriul Republicii Moldova, reglementarea procedurii de atribuire și utilizare a numerelor scurte 9X și 9XX din vechiul PNN, stabilirea blocurilor de numere atribuite rețelelor de telefonie fixă locală prin radioacces fix la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA etc.

Odată cu asigurarea, în 2005, a accesului la resursele de numerotare din șirul „1” de numere pe întreg teritoriul Republicii Moldova putem afirma că ANRTI a finalizat, în linii mari, implementarea noului PNN, aprobat prin ordinul nr.72 din 08.04.2003 a Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor. Astfel, la 1 noiembrie 2005 SA "MOLDTELECOM" a încheiat procesul de implementare în rețelele sale de telefonie fixă din raioanele republicii a accesului la coduri și numere scurte din șirul „1” de numerotare prevăzute de noul PNN, proces prin care au fost înlocuite numerele scurte de formatul 9X și 9XX, utilizate până atunci de operatorul național de telefonie fixă, cu excepția numerelor de urgență „91”, „92”, „93” și „94”.

Spre exemplu, numerele 99 și 909, utilizate anterior de SA "MOLDTELECOM" în raioanele republicii pentru serviciul de informații, au fost substituite cu unul singur – 1188, număr care este folosit în aceleași scopuri în mun. Chișinău din 1 februarie 2004. Numerele pentru serviciul suport clientelă 97 și 907 și cele pentru serviciul de reparație a telefoanelor 98 și 908 au fost înlocuite cu numerele 117 și, respectiv, 119. Numerele pentru comanda, prin operatoare, a convorbirilor interurbane și internaționale 013 și 019 și cele pentru serviciul de recepție a telegramelor 96 și 906 sunt înlocuite cu numerele 1688 și, respectiv, 1699.

Operarea acestor modificări a fost dictată de necesitatea asigurării implementării în toate raioanele republicii a accesului la codurile și numerele scurte din șirul „1” de numerotare și aducerii sistemului de numerotare în corespundere cu prevederile noului Plan Național de Numerotare. Prima etapă a acestui plan a demarat la 1 noiembrie 2003, iar a doua – la 1 februarie 2004. În această etapă, în mun. Chișinău, a fost implementat accesul la codurile și numerele scurte din șirul „1” de numerotare. Conform PNN, numerele scurte pentru serviciile de urgență 901 – pompieri, 902 – poliție, 903 – asistență medicală urgentă, 904 – gaze naturale, vor rămâne neschimbate până la implementarea Serviciului de Urgență Național 112.

În perioada de raport, ANRTI a examinat circa 90 de cereri de atribuire a resurselor de numerotare, majoritatea absolută dintre care au fost satisfăcute. Cele mai solicitate au fost numerele utilizate în rețele de telefonie fixă și mobilă și numerele pentru serviciul “Premium rate”. Astfel, pentru rețelele de telefonie fixă tradițională au fost atribuite 164160 numere, inclusiv operatorilor noi intrați pe piață peste 25000, iar pentru rețelele de telefonie fixă locală prin radioacces(WLL) cu utilizarea tehnologiei CDMA – 85200 numere. Totodată, în 2005, s-a redus numărul solicitărilor pentru atribuirea codurilor de acces la serviciile de telecomunicații și informatică și ale numerelor scurte pentru servicii non-telecomunicații.

Pentru comparație, prezentăm mai jos resursele de numerotare atribuite de ANRTI în perioada 2004-2005.

Resurse de numerotare atribuite în anii 2004-2005

Tabelul nr. 2

Nr	Servicii și rețele de telecomunicații	Blocul de numere	Numere și coduri atribuite în 2004	Numere și coduri atribuite în 2005
1	Coduri de acces la operatorii de telecomunicații	1010 - 1099	1	-
2	Coduri de acces la serviciile de informații ale operatorilor	118X(X)	1	2
3	Coduri de acces la serviciul de IP-telefonie	1600 - 1039	17	6
4	Coduri de acces la serviciile interurbane/internaționale	1680 - 1699	2	-
5	Coduri de acces la operatorii de transport date	1900 - 1949	14	4
6	Coduri tehnologice pentru	1800 - 1899	26	-

	testarea rețelei			
7	Numere scurte pentru servicii	1400 - 1499	29	7
8	Numere scurte pentru servicii	1500 - 1539	-	2
9	Rețele de telefonie fixă			
	SA "MOLDTELECOM"	2XXXXXXX	78965	164160
10	Rețele de telefonie fixă WLL	2XXXXXXX	-	85200
	ÎS "Calea Ferată din Moldova"	--	5100	6100
	Operatori noi intrați pe piața de telecomunicații	--	4000	25000
11	Rețele de telefonie mobilă GSM			
	SA "VOXTEL"	69X XXXXX	200 000	300 000
	S.A. "MOLDCELL"	79X XXXXX	300 000	290 000
12	Serviciul „Freephone”	800 XXXXX	15	12
13	Numere pentru acces la serviciile INTERNET	821XXXXX	20	2
14	Serviciul „Premium rate”	900 XXXXX	8	53

În 2006, ANRTI în activitatea sa de administrare și gestionare a resurselor de numerotare pune accentul pe stimularea liberei concurențe pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică și pe asigurarea furnizorilor de servicii cu resurse de numerotare suficiente pentru dezvoltarea acestei piețe. Totodată, Agenția va examina posibilitățile de implementare a portabilității numerelor în rețelele de telefonie celulară mobilă și în cele de telefonie fixă.

1.3 Monitorizare și control

Obiectivul principal al activității de monitorizare și control, desfășurate de ANRTI, este de a contribui la asigurarea și promovarea concurenței loiale și echitabile între participanții la piața serviciilor de telecomunicații și informatică, la protejarea intereselor și drepturilor legitime ale utilizatorilor, în condiții de transparență, imparțialitate și obiectivitate.

Activitatea de monitorizare este desfășurată permanent, în scopul îndeplinirii funcțiilor, obiectivelor și sarcinilor ANRTI stabilite prin Lege, precum ar fi controlul implementării politicilor și reglementărilor în vigoare, verificarea respectării condițiilor stabilite în licență, prevenirea abaterilor administrative, precum și elaborarea de rapoarte, studii și analize pentru evaluarea necesității și oportunității emiterii de noi reglementări adecvate necesităților actuale și celor de perspectivă. Această activitate cuprinde analiza informațiilor, probelor despre unele abateri comise de furnizorii serviciilor de telecomunicații și informatică de la prevederile legislației și actelor normative în vigoare, fără a interveni în activitatea acestuia. În cazul în care informațiile date se dovedesc a fi veridice, ANRTI supune controlului agentul economic respectiv.

Activitatea de control a ANRTI include acțiuni de verificare a îndeplinirii prevederilor legislației, actelor normative și reglementărilor în vigoare, a respectării condițiilor licențelor, precum și acțiuni de verificare a asigurării calității serviciilor și modului de satisfacere a cerințelor utilizatorilor de către titularii de licențe. Activitatea dată este pusă în sarcina Direcției Monitorizare și Control (DMC), care o desfășoară în baza Planului anual de control al titularilor de licențe. Ca și în anii precedenți, în 2005, toate acțiunile de control au fost efectuate de către specialiștii DMC, împuterniciți în acest scop de către directorul ANRTI prin mandate de control.

O analiză comparativă a datelor privind rezultatele activității de monitorizare și control a ANRTI pe parcursul anului 2005, în raport cu 2004, este expusă în tabelul de mai jos.

Activități de monitorizare și control ale ANRTI desfășurate în anii 2004 și 2005

Tabelul nr.3

Genul de activitate	Anul 2004	Anul 2005
ACȚIUNI DE CONTROL		
Numărul total de controale:	272	290
a) controale planificate:	239	249
- operatori de rețele publice de telefonie fixă și/sau furnizori de servicii de telefonie fixă locală	71	83
- operatori de rețele GSM și furnizori de servicii de telefonie mobilă celulară GSM	1	0
- operatori de rețele publice de transport date și/sau furnizori de servicii în domeniul informaticii	102	97
- operatori de rețele de televiziune prin cablu	42	47
- operatori de stații/rețele de radiodifuziune și/sau televiziune	23	22
b) controale inopinate:	6	2
- operatori de rețele publice de telefonie fixă și/sau furnizori de servicii de telefonie fixă locală	4	0
- furnizori de servicii cu valoare adăugată prin rețele publice de telefonie fixe	0	1
- operatori de rețele GSM și furnizori de servicii de telefonie mobilă celulară GSM	0	0
- operatori de rețele publice de transport date și/sau furnizori de servicii în domeniul informaticii	2	0
- operatori de rețele de televiziune prin cablu	0	1
- operatori de stații/rețele de radiodifuziune și/sau televiziune	0	0
c) controale axate pe verificarea pregătirii operatorului pentru lansarea serviciilor:	27	39
- servicii de telefonie fixă locală	2	3
- servicii cu valoare adăugată prin rețele publice de telefonie fixă	4	3
- servicii de transport date (acces la Internet)	13	20
- servicii de IP-telefonie	8	13

PROCESE-VERBALE PRIVIND CONTRAVENȚIILE ADMINISTRATIVE		
Procese-verbale:	5	37
a) operatori de rețele publice de telefonie fixă și/sau furnizori de servicii de telefonie fixă locală	2	8
- activitate fără licență	0	0
- nerespectarea condițiilor stabilite în licență	2	8
b) operatori de rețele publice de transport date și/sau furnizori de servicii în domeniul informaticii	1	16
-activitate fără licență	0	0
-nerespectarea condițiilor stabilite în licență	1	16
c) operatori de rețele de televiziune prin cablu	0	6
- activitate fără licență	0	6
- nerespectarea condițiilor stabilite în licență	0	0
d) operatori de stații/rețele de radiodifuziune și/sau televiziune	2	7
- activitate fără licență	0	5
- nerespectarea condițiilor stabilite în licență	2	2

Din cele 290 acțiuni de control efectuate în cursul anului 2005, 249 au fost planificate, 39 – axate pe verificarea gradului de pregătire tehnică și organizatorică pentru lansarea serviciilor publice de telecomunicații și informatică și 2 – inopinate. Aceste controale au fost efectuate în baza unor reclamații parvenite la Agenție. În cadrul celorlalte acțiuni de control, specialiștii ANRTI au constatat, în cele mai multe cazuri, încălcări legate de nerespectarea obligațiilor prevăzute în licențe, precum ar fi depășirea termenelor pentru reperfectarea și reînnoirea licențelor, neprezentarea la timp a rapoartelor statistice, utilizarea echipamentelor necertificate și nemarcate, lipsa registrelor de evidență a sesizărilor utilizatorilor finali de servicii.

Accentul în efectuarea acțiunilor de control, desfășurate în 2005, a fost pus pe atenționarea noilor titulari de licență asupra parametrilor de calitate a serviciilor prestate, îndeplinirii condițiilor de licență, obligațiilor acestora privind respectarea drepturilor și intereselor utilizatorilor finali de servicii. În cadrul controalelor specialiștii ANRTI au acordat titularilor de licență asistența necesară pentru ca ei să cunoască mai bine și să respecte prevederile legislației, actelor normative și reglementărilor ce țin de domeniul telecomunicațiilor și informaticii.

În 2005, numărul controalelor planificate s-a majorat, față de 2004, cu 10, al controalelor antilansare ale serviciilor s-a mărit cu 12, iar al celor inopinate s-a redus de trei ori. Reducerea numărului controalelor inopinate se explică prin diminuarea numărului de reclamații parvenite la ANRTI, precum și prin respectarea strictă de către Agenție a principiilor de efectuare a acestui tip de controale, potrivit cărora controlul inopinat este efectuat doar în cazul existenței unor date veridice privitor la acțiuni care întrunesc elementele unei contravenții administrative.

Diminuarea numărului acțiunilor de control se datorează, de asemenea, respectării principiilor de efectuare a acestora, conform cărora operatorul de rețea și furnizorul de servicii este supus controlului planificat doar o dată în an, iar în cazul în care în rezultatul controlului nu au fost depistate încălcări ale legislației și condițiilor licenței, mai cu seama în ceea ce privește calitatea serviciilor furnizate și relațiile lui cu utilizatorii finali, acesta este supus controlului o dată în doi ani.

În rezultatul controalelor efectuate în 2005 au fost întocmite 37 procese-verbale de constatare a contravențiilor administrative comise de către operatorii de rețele și furnizorii de servicii. Din numărul total de procese, 26 au fost întocmite pentru încălcări grave ale condițiilor de licență, iar 11 – pentru depășirea termenelor de reînnoire a licențelor și continuarea activității după expirarea termenului de valabilitate a licenței deținute. Pentru încălcările comise, conducătorii a 34 de companii au fost sancționați conform prevederilor prevăzute de Codul cu privire la contravențiile administrative, unei companii i s-a retras licența, iar alta – a fost avertizată.

1.4 Soluționarea litigiilor

ANRTI examinează litigiile apărute între participanții la piața serviciilor de telecomunicații și informatică în strictă conformitate cu prevederile Legii telecomunicațiilor și ale Regulamentului privind modul de soluționare a litigiilor dintre operatori, precum și cele dintre operatori și utilizatori. În cazul în care furnizorul de servicii lezează drepturile utilizatorului și acest litigiu nu a fost soluționat de cele două părți pe cale amiabilă, utilizatorul poate depune o reclamație la Agenție sau în instanța de judecată. Reclamațiile se examinează de către ANRTI în termen de o lună, iar cele care nu necesită o studiere și examinare suplimentară - în 15 zile de la data înregistrării. Litigiile, pentru soluționarea cărora sunt necesare audieri publice, în cadrul cărora părțile pot da explicații, prezenta probe, sunt examinate de Consiliul de Administrație al ANRTI, care poate lua, în cazul în care se constată temeinicia cerințelor reclamantului, decizii privind rezolvarea litigiului în favoarea acestuia.

Pe parcursul anului 2005, ANRTI a examinat 12 sesizări ale operatorilor care au solicitat intervenția Agenției pentru soluționarea litigiilor apărute între aceștia și operatorii mari de pe

piață. În majoritatea cazurilor litigiile au fost generate de SA "MOLDTELECOM", care a respins, din motive neîntemeiate, cererile mai multor operatori privind interconectarea și colocarea (amplasarea echipamentelor, pozarea cablurilor, аренда spațiilor pentru instalarea lor) și a impus condiții comerciale dezavantajoase pentru interconectare. În urma audierilor publice organizate de Consiliul de Administrație al Agenției și recomandărilor acestuia, litigiile susmenționate au fost aplanate parțial sau integral.

În același mod s-a procedat și cu sesizările unor operatori de telefonie fixă locală noi intrați pe piață care au acuzat operatorii de telefonie mobilă SA "VOXTEL" și SA "MOLDCELL" că aceștia le refuză sau tergiversează încheierea acordurilor de interconectare. Urmare a medierii acestor litigii de către ANRTI, SA "VOXTEL" și SA "MOLDCELL" au încheiat acorduri de interconectare cu operatorii susmenționați.

În perioada de raport, ANRTI a examinat și sesizarea SA "VOXTEL" privind publicitatea neonestă, difuzată de SA „MOLDCELL”, despre mărimea ratelor de acoperire geografică și a populației Republicii Moldova de către rețeaua de telefonie mobilă pe care o deține. Pentru soluționarea acestui litigiu, Agenția de comun acord cu Inspectoratul de Stat al Comunicațiilor a organizat timp de două luni verificări și măsurări în teritoriu, după care un grup de lucru a elaborat principii și criterii unice de calcul a ratelor de acoperire geografică și a populației de către rețelele de telefonie mobilă. Noua metodologie de calcul a acestor indicatori se conține în hotărârea nr.27 din 30.12.05 a Consiliului de Administrație al ANRTI „Cu privire la determinarea ratelor de acoperire geografică și a populației, numărului de abonați în rețelele de telefonie mobilă celulară GSM și operarea unor modificări în Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr.02/1 din 04.02.04”.

Analiza efectuată de ANRTI arată că una din cauzele principale ale litigiilor apărute între furnizorii serviciilor de telecomunicații și informatică rezidă în comportamentul anticompetitiv al operatorilor mari de pe piață, care încearcă să impună noilor operatori intrați pe piață condiții discriminatorii și dezavantajoase de activitate. Această situație va putea fi depășită numai după adoptarea unui nou cadru legal care ar consfinți dreptul ANRTI de a determina piețele relevante, a desemna operatorii cu putere semnificativă pe aceste piețe și de a cere ultimilor respectarea principiilor de concurență loială și echitabilă pe piață.

În 2005, ANRTI a examinat, de asemenea, 85 de litigii apărute între furnizorii de servicii și utilizatorii finali ai acestora. Majoritatea absolută dintre ele a fost cauzată de calitatea nesatisfăcătoare a serviciilor prestate de operatori și facturarea incorectă a convorbirilor telefonice. 65 de litigii au fost soluționate în mod amiabil, iar 20 - prin acte administrative de dispoziție emise de ANRTI.

Din motivele invocate mai sus, 6 utilizatori s-au adresat direct în instanța de judecată cu solicitarea reparării prejudiciului moral. În aceste cazuri, colaboratorii ANRTI au participat în calitate de experți în domeniu sau în calitate de intervenienți accesorii. În majoritatea cazurilor, instanțele de judecată au dat câștig de cauză utilizatorilor.

1.5 Protecția utilizatorilor de servicii

Protecția drepturilor utilizatorilor de servicii de telecomunicații și informatică este una din atribuțiile de bază ale ANRTI, care se realizează prin mecanisme prevăzute de legislația în vigoare. Potrivit Legii telecomunicațiilor, ANRTI emite și aprobă reglementări în scopul prevenirii și combaterii practicilor ce afectează interesele utilizatorilor.

Una din cele mai importante decizii luate în perioada de referință în scopul protecției intereselor economice ale utilizatorilor a fost Hotărârea Consiliului de Administrație al ANRTI nr.02 din 20 ianuarie 2005 „Privind reglementarea difuzării informației emise de roboții centralelor telefonice

și a serviciului mesagerie vocală”. Ideea adoptării acestei hotărâri a apărut după examinarea mai multor reclamații parvenite de la utilizatori, care s-au plâns că unii operatori de telefonie taxează audierea informației difuzate de roboții centralelor telefonice ca pe niște convorbiri telefonice, încasează plăți pentru dezactivarea serviciului mesagerie vocală. Proiectul documentului a fost supus inițial consultărilor publice pe pagina WEB a Agenției, iar ulterior - examinat în cadrul dezbaterilor publice cu reprezentanți ai operatorilor de telefonie.

Hotărârea interzice operatorilor de telefonie, în cazul în care abonatul apelat nu este conectat la serviciul mesagerie vocală, să aplice plăți pentru informația difuzată de roboții centralelor telefonice ce le aparțin, informație prin care sînt substituite tonurile care arată starea liniei apelatului (tonul de apel, ocupat, deconectat, în afara ariei de acoperire, etc.). Aceiași hotărâre prevede că operatorii de telefonie, în cazul în care abonatul apelat este conectat la serviciul mesagerie vocală, vor limita durata mesajelor vocale de salut standard, difuzate de sistemele de mesagerie vocală ce le aparțin, până la 6-8 secunde. Operatorii au fost obligați, de asemenea, să excludă aplicarea plăților pentru dezactivarea serviciului mesagerie vocală inițiată de utilizatorii finali ai propriei rețele.

Urmare a hotărârii ANRTI, SA „VOXTEL” a majorat intervalul de timp până la includerea mesageriei vocale de la 20 la 30 secunde, a redus durata mesajelor de salut standard de la 27 la 6-8 secunde, plata pentru înregistrarea mesajelor vocale pentru clienții „Tempo” a fost micșorată de trei ori, iar dezactivarea serviciului mesageriei vocale se efectuează fără plată, inclusiv prin intermediul apelului telefonic adresat serviciului corespunzător al operatorului.

În același scop - protejarea drepturilor și intereselor utilizatorilor, în particular a dreptului acestora de a fi informați de către operatori despre condițiile și tarifele de furnizare a serviciilor cu valoare adăugată - ANRTI a stabilit, în februarie 2005, obligații suplimentare titularilor de licență autorizați să presteze servicii cu valoare adăugată, în particular serviciul „televoting” - votarea la distanță în cadrul concursurilor organizate de posturile de televiziune autorizate. Potrivit deciziei luate de Agenție, operatorii care furnizează un atare serviciu sunt obligați să anunțe telespectatorii, în emisiunile de concurs sau alt tip de emisiuni, prin subtitre, despre mărirea tarifelor pentru un apel telefonic din rețelele de telefonie fixă sau/și pentru un mesaj scurt(SMS) din rețelele telefoniei mobile, prin intermediul cărora se face votarea la distanță.

Prin decizia nominalizată, ANRTI a completat condițiile de licență ce trebuie respectate de operatorii care prestează televoting-ul, care are, ca și alte servicii cu valoare adăugată, condiții speciale de taxare și de achitare. Primul operator impus de Agenție să respecte obligațiile susmenționate a fost „INTERMOBCOM”, titularul unei licențe pentru prestarea serviciilor cu valoare adăugată, desemnat de compania „TELERADIO – MOLDOVA” să organizeze votarea la distanță în cadrul preselecției naționale pentru concursul televizat EUROVISION 2005.

Potrivit legislației în vigoare, furnizorii de servicii trebuie să ofere utilizatorilor finali informații ample și veridice pentru ca aceștia să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor. Din aceste considerente, în procesul de monitorizare și control al îndeplinirii condițiilor de licențe de către titularii acestora colaboratorii ANRTI verifică legalitatea contractelor încheiate de ei cu utilizatorii finali, prezența în ele a unor informații complete, corecte și precise privind serviciile achiziționate, inclusiv clauze ce vizează caracteristicile calitative, condițiile de garanție, indicarea exactă a prețului sau a tarifului la serviciile contractate. În cazurile de modificare a condițiilor de prestare a serviciilor, tarifelor și modului de taxare a acestora, ANRTI verifică îndeplinirea de către operatori a obligației de a informa utilizatorii cu 15 zile înainte despre modificările operate.

Protecția utilizatorilor de servicii este asigurată și prin procedura de examinare a petițiilor parvenite de la ei. ANRTI reacționează prompt la toate petițiile, iar cele care conțin fapte privind lezarea intereselor utilizatorilor sunt supuse unui control riguros după care se iau măsuri de

restabilire a drepturilor acestora. În 2005, ANRTI a examinat 111 petiții de acest tip. Ele se referă, în temei, la nerespectarea de către operatori a condițiilor de licență și contractelor de prestare a serviciilor, prezentarea unor facturi de plată cu calcule greșite, refuzul de a prezenta facturi detaliate ale convorbirilor telefonice etc. Mai bine de jumătate din petițiile nominalizate conțin acuze la adresa operatorului național de telefonie fixă SA „MOLDTELECOM”, în special la capitolul dezacord cu sumele înaintate spre achitare, semnării a peste 20 de petiții au formulat pretenții față de operatorii de telefonie mobilă SA „VOXTEL” și SA „MOLDCELL”, iar ceilalți – față de furnizorii de servicii transport date și TV prin cablu. După verificarea faptelor expuse în petiții, majoritatea litigiilor au fost soluționate de Agenție în favoarea utilizatorilor finali.

1.6 Relațiile cu publicul și mass-media

În 2005, ca și în ceilalți ani, ANRTI a promovat o politică de deschidere pentru dialog și colaborare cu toți participanții la piața serviciilor de telecomunicații și informatică, inclusiv cu utilizatorii de servicii și reprezentanții mass-media. Fiind conștientă de faptul că elaborarea unor acte de reglementare echilibrate și eficiente depinde în mare parte de participarea activă a operatorilor la acest proces, Agenția a continuat practica aplicată de ea în anii precedenți: a supus toate proiectele de hotărâri cu impact semnificativ asupra situației de pe piață consultărilor publice pe pagina sa WEB, după care le-a consultat suplimentar în cadrul audierilor publice cu operatorii și, în final, le-a aprobat în ședințe deschise ale Consiliului de Administrație.

Astfel, în perioada de raport Agenția a organizat 25 de întruniri publice, la care au fost discutate o serie de proiecte de acte regulatorii, litigii între operatori, precum și probleme legate de protecția utilizatorilor. Toate sugestiile și propunerile făcute de participanții la aceste întruniri, precum și cele expediate la ANRTI prin poșta electronică, au fost generalizate și examinate de Consiliul de Administrație, o parte dintre ele fiind acceptate de acesta pentru a fi incluse în proiectele de acte regulatorii.

În practica ANRTI s-au încetățenit și alte modalități de comunicare cu publicul, precum ar fi primirea în audiență a cetățenilor, acordarea consultațiilor pentru noii operatori ai serviciilor de telecomunicații și informatică, precum și pentru utilizatorii finali care le solicită. Astfel, în perioada de raport, membrii Consiliului de Administrație și directorii de direcții au examinat, în cadrul orelor de audiență a cetățenilor, 310 sesizări, majoritatea absolută dintre care au fost axate pe probleme ce țin de procedura de eliberare a licențelor și de răspunderea administrativă pentru încălcarea normelor legislației în vigoare.

O altă prioritate în activitatea de comunicare a ANRTI în 2005 a fost informarea participanților la piața serviciilor de telecomunicații și informatică, dar și a publicului larg, despre reglementările noi și modificările la actele normative emise de Agenție, impactul acestora asupra pieței și a utilizatorilor finali, despre evoluțiile pe toate segmentele acestei piețe. În perioada de raport, pentru prima dată, Agenția a furnizat, după fiecare trimestru al anului, informații comparative desfășurate despre evoluțiile pe piețele serviciilor de telefonie fixă, de telefonie mobilă și cea a serviciilor de acces la INTERNET. Această lucrare a fost posibilă datorită faptului că, începând cu 1 ianuarie 2005, furnizorii serviciilor susmenționate, conform Hotărârii nr.01 din 06 ianuarie 2005 a ANRTI, prezintă rapoarte statistice trimestriale, care ulterior sunt sistematizate de Direcția reglementare economică a pieței.

De regulă, informarea publicului se face prin intermediul serviciului de presă și al paginii de INTERNET ale ANRTI. Acest serviciu, care activează deja al treilea an, pregătește și difuzează comunicate de presă cu subiecte de interes public, ce sunt ulterior date publicității de mass-media republicană, în particular de publicațiile cu profil economic „ECO” și „Экономическое обозрение”. Toate informațiile difuzate de serviciul de presă sunt expuse și pe pagina WEB a Agenției. Această pagină, disponibilă în trei limbi – română, rusă și engleză - poate fi numită

punte de legătură a Agenției cu toți participanții la piața serviciilor din domeniu, inclusiv cu utilizatorii acestor servicii.

Pe pagina WEB sunt expuse toate informațiile relevante despre activitatea ANRTI, inclusiv hotărârile Consiliului de Administrație, deciziile privind eliberarea licențelor, atribuirea resurselor de numerotare, extrasele din procesele verbale ale Comisiei pentru eliberarea licențelor, registrele deținătorilor de licențe și ale resurselor de numerotare atribuite de această comisie. Tot aici este amplasată informația despre orarul audiențelor cetățenilor de către conducerea ANRTI, despre modul de contactare a persoanelor cu funcții de răspundere din cadrul Agenției.

În ce privește relația cu mass-media, putem menționa că ANRTI, prin acțiunile sale, s-a străduit să devină un partener credibil pentru presă. Accentul în abordarea acestei relații a fost pus pe informarea obiectivă și permanentă a reprezentanților mijloacelor de informare în masă, în special ai celor de profil economic despre reglementările noi și transformările survenite pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică în urma liberalizării ei depline.

Totodată, în 2005, ANRTI a continuat promovarea politicii ușilor deschise pentru presă. Reprezentanții acestora au fost invitați la ședințele publice ale Consiliului de Administrație și Comisiei pentru eliberarea licențelor, la consultările organizate cu cei mai mari operatori de telecomunicații în probleme de interes public. Responsabilii ANRTI au răspuns la toate solicitările presei – scrise și electronice – referitoare la acordarea unor interviuri sau la oferirea informațiilor de interes public.

În 2006, accentul în activitatea de comunicare a ANRTI se pune pe promovarea și protejarea drepturilor și intereselor utilizatorilor finali. În acest scop, Agenția întreprinde acțiuni pentru consolidarea relațiilor sale cu asociațiile pentru protecția consumatorilor și intensificarea activităților de informare a utilizatorilor despre drepturile lor și obligațiile ce le au furnizorii de servicii față de clienții săi. Astfel, Agenția a decis să atragă reprezentanții asociațiilor pentru protecția consumatorilor la procesele de elaborare și discutare a proiectelor de acte regulatorii și a modificărilor la regulamentele în vigoare care vizează drepturile și interesele utilizatorilor finali. În acest an ANRTI intenționează să deschidă o linie telefonică fierbinte, cu apel gratuit, pentru utilizatorii serviciilor de telecomunicații și informatică. Agenția, de asemenea, este decisă să revadă structura paginii sale de INTERNET și să o completeze cu o rubrică nouă „Pagina utilizatorului de servicii”, care va deveni o punte de comunicare interactivă între utilizatori și responsabilii ANRTI. Aceasta va permite utilizatorilor să pună întrebările care-i frământă și să solicite informații de care au nevoie atât prin intermediul telefonului, cât și prin INTERNET. Acțiunile nominalizate urmăresc un scop comun: de a asigura transparența în activitatea Agenției și de a contribui la protejarea drepturilor utilizatorilor de servicii de telecomunicații și informatică.

1.7 Relații internaționale

În perioada de raport, ANRTI a colaborat activ cu instituții similare din statele comunității europene, țările candidate la UE și țările CSI. Prin reprezentanții săi, ANRTI a fost prezentă la diverse conferințe, seminare, simpozioane organizate de către Uniunea Internațională de Telecomunicații (UIT) și alte structuri internaționale de specialitate, în cadrul cărora colaboratorii Agenției au luat cunoștință de experiența autorităților de reglementare din alte țări. Este vorba de reuniunile organizate de Conferința Europeană pentru Poștă și Telecomunicații (CEPT) în România, țară care în 2005 a deținut președinția acestei organizații, de seminarele desfășurate de UIT, Grupul Autorităților de Reglementare din țările Francofone (FRATEL), Comunitatea Regională în domeniul Telecomunicațiilor din țările CSI, precum și de Seminarul Preparator Regional pentru WTDC-06 (Conferința Mondială pentru Dezvoltarea Telecomunicațiilor), ce a avut loc în perioada 18-20 aprilie 2005 la București, România.

La 12-18 noiembrie 2005, reprezentanții ANRTI au participat la Simpozionul Global al autorităților de reglementare și la a doua reuniune a Summit-ului Mondial pentru Societatea Informațională, organizat sub egida ONU, eveniment de amploare mondială la care a fost stabilit un plan de acțiuni pentru edificarea unei societăți informaționale pentru toți. În cadrul summit – ului, membrii delegației Republicii Moldova au luat parte la diverse seminare consacrate unor probleme de stringentă actualitate, precum ar fi extinderea accesului liber la informație, implementarea proiectelor de guvernare electronică, diversificarea serviciilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale moderne.

Pe parcursul anului 2005 ANRTI a purtat multiple discuții asupra oportunității aderării acesteia la Grupul Reglementatorilor Independenți (IRG) în calitate de observator și ulterior în calitate de membru cu drepturi depline al acestei organizații, dar care, spre regret, nu s-au soldat cu succes. Negocierile continuă și, credem, în 2006, problema dată, în contextul implementării Planului de acțiuni „Republica Moldova – Uniunea Europeană”, va fi soluționată pozitiv. Participarea ANRTI la reuniunile plenare și la grupurile de lucru ale IRG îi va permite să beneficieze de experiența țărilor membre ale IRG în probleme de importanță majoră pentru ramură, precum ar fi interconectarea, stabilirea tarifelor la servicii, implementarea Serviciului Universal și alte subiecte importante pentru reglementarea și dezvoltarea pieței naționale de telecomunicații și informatică. ANRTI este interesată în special de experiența acumulată la nivel național de către țările membre ale IRG referitor la implementarea directivelor UE în domeniul comunicațiilor electronice și practica de reglementare a acestei piețe.

În perioada de referință, ANRTI a participat, de asemenea, la o serie de seminare desfășurate în cadrul programului “Implementarea Planului de acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană”, la reuniunea Comitetului de Cooperare Republica Moldova-UE, din 29 noiembrie 2005, acțiuni la care au fost discutate aspecte legate de implementarea acquis-ului comunitar, în particular a cadrului UE de reglementare a comunicațiilor electronice. Subiecte similare, inclusiv cele ce țin de adoptarea unui cadru cuprinzător de reglementare în conformitate cu rigorile UE, eficientizarea procesului de liberalizare a pieței, promovarea concurenței loiale, asigurarea independenței, extinderea împuternicirilor și eficientizarea activității ANRTI și sporirea puterilor de aplicare în practică a deciziilor acesteia au fost abordate de conducerea Agenției în cadrul întreprinderilor avute cu reprezentanți ai Băncii Mondiale și Fondului Monetar Internațional.

Cooperarea cu instituțiile internaționale de specialitate și cu autoritățile de reglementare din țările europene constituie una din prioritățile ANRTI și pentru anul 2006. Planul de activitate în acest domeniu cuprinde o serie de acțiuni destinate implementării cadrului european de reglementare pentru dezvoltarea telecomunicațiilor, edificarea societății informaționale, stimularea concurenței, promovarea intereselor publice și celor ale utilizatorilor finali. ANRTI continuă să acorde și în acest an o importanță deosebită activităților de instruire a angajaților săi, prin participarea la seminare și conferințe internaționale, dezbateri și cursuri de specialitate, precum și a unor vizite de lucru la autorități de reglementare din țările UE în vederea elaborării, promovării și implementării măsurilor specifice de reglementare conform directivelor UE și celor mai bune practici europene în domeniu. În luna iunie 2006 se preconizează de a organiza la Chișinău, cu suportul UIT, un seminar cu tema: „Liberalizarea pieței comunicațiilor electronice: probleme și perspective ale țărilor CSI”.

II. Evoluții ale pieței serviciilor de telecomunicații și informatică

2.1 Caracteristica generală

În 2005 – al doilea an al liberalizării depline a pieței serviciilor de telecomunicații și informatică, s-a resimțit o tendință de creștere în toate sectoarele acestei piețe. Comparativ cu anul 2004¹, în perioada de raport, valoarea pieței a crescut cu circa 36,83% și a atins cifra de aproape 3,64 mlrd lei. Această creștere se datorează, în principal, sporirii volumului de investiții în sectoarele ramurii, implementării tehnologiilor în bandă largă la furnizarea serviciilor de acces la INTERNET, în particular a tehnologiei ADSL, aplicării unor tehnologii moderne în rețelele mobile GSM, reducerii tarifelor la serviciile de telefonie mobilă, precum și creșterii calității serviciilor furnizate.

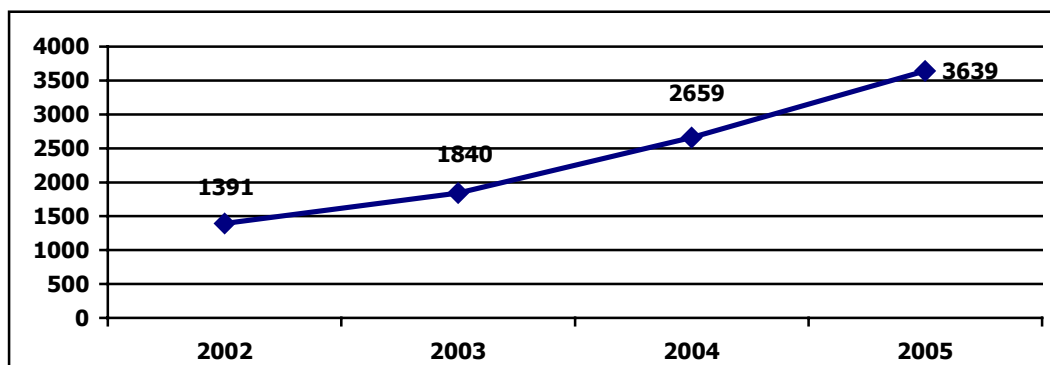

Fig. 2.1 Volumul pieței serviciilor de telecomunicații și informatică (mln. lei)
Sursa: ANRTI

Din punct de vedere al structurii pieței, ponderea cea mai mare îi revine telefoniei fixe - 51,56%, urmată de telefonia mobilă cu 37,44 %, de serviciile de acces la INTERNET cu 3,59 %, de serviciile de televiziune și radiodifuziune prin cablu și eter cu 2,50%, de alte servicii cu 4,92%.

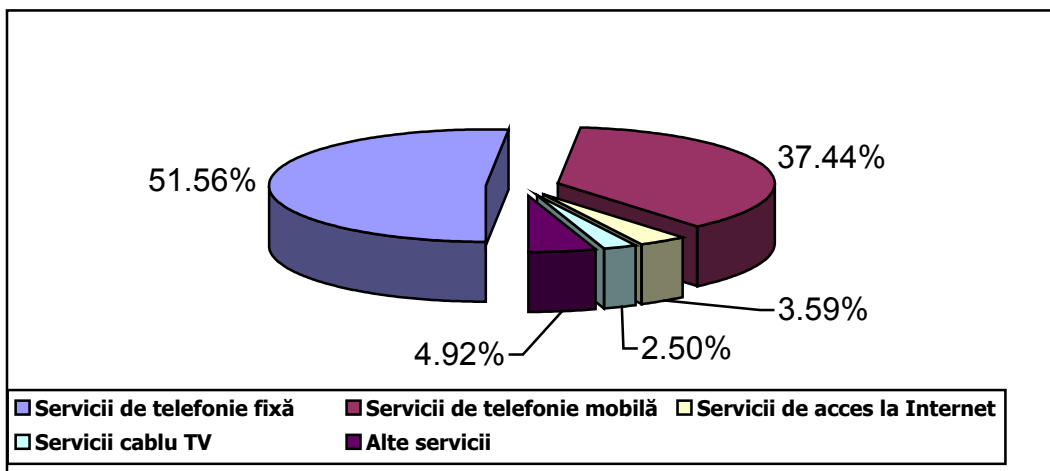

Fig. 2.2 Structura pieței serviciilor de telecomunicații și informatică după venituri, în 2005
Sursa: ANRTI

2.2 Investiții în sectoarele pieței

Investițiile totale efectuate în piața serviciilor de telecomunicații și informatică au crescut, în 2005, față de 2004, cu 41,33 la sută sau în cifre absolute cu 357,1 mln lei, și au constituit 1 mlrd 221,3 mln lei (96,93 mln USD)². Cele mai importante investiții au fost efectuate în sectorul telefoniei fixe - 680,7 mln lei sau 55,74% din total, în telefonia mobilă - 449,3 mln lei sau

¹ Actualul Raport conține date statistice pentru anul 2004, care au fost actualizate în baza modificărilor prezentate la ANRTI, în cursul anului 2005, de către titularii de licențe.

² Calculele au fost făcute în baza ratei medii de schimb anuale de 12,6003 lei pentru un 1 dolar SUA. Sursa: Banca Națională a Moldovei http://www.bnm.md/romanian/index_ro.html

36,79%, în sectorul servicii transport date și acces la INTERNET - 68,9 mln lei sau 5,64%, iar pe segmentul TV cablu/eter și radio - 22,4 mln lei sau 1,83 la sută.

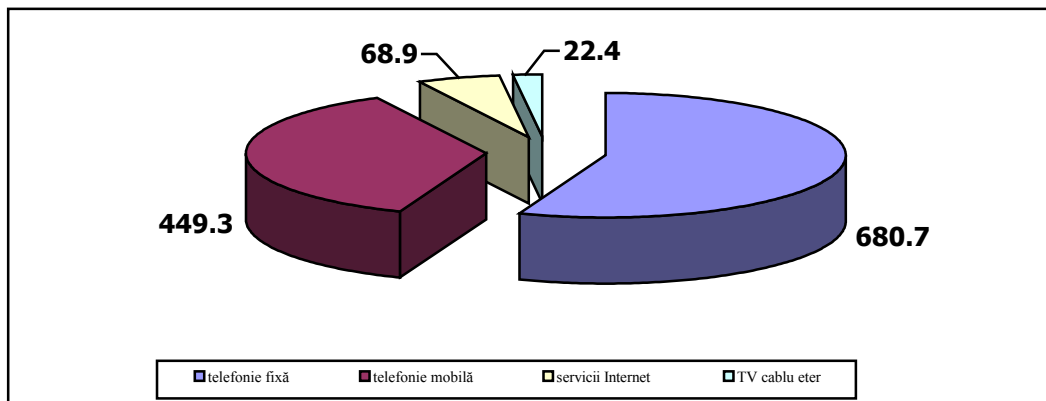

Fig. 2.3 Structura investițiilor efectuate în telecomunicații și informatică în anul 2005 (mln. lei)
Sursa: ANRTI

În comparație cu anul 2004, investițiile în sectorul telefoniei fixe au crescut, în 2005, cu 37,74%, iar în telefonia mobilă – cu 36,11%. Cea mai mare creștere a volumului de investiții s-a înregistrat în sectorul servicii de acces la INTERNET: de la 24,2 mln lei, în 2004, la 68,9 mln, în 2005, sau de 2,8 ori. În serviciile TV prin cablu și/sau eter au fost investite 11,5 mln lei, iar în sectorul radiocomunicațiilor - 10,9 mln lei sau cu 2,7 mln lei (32,6%) mai mult decât în anul 2004.

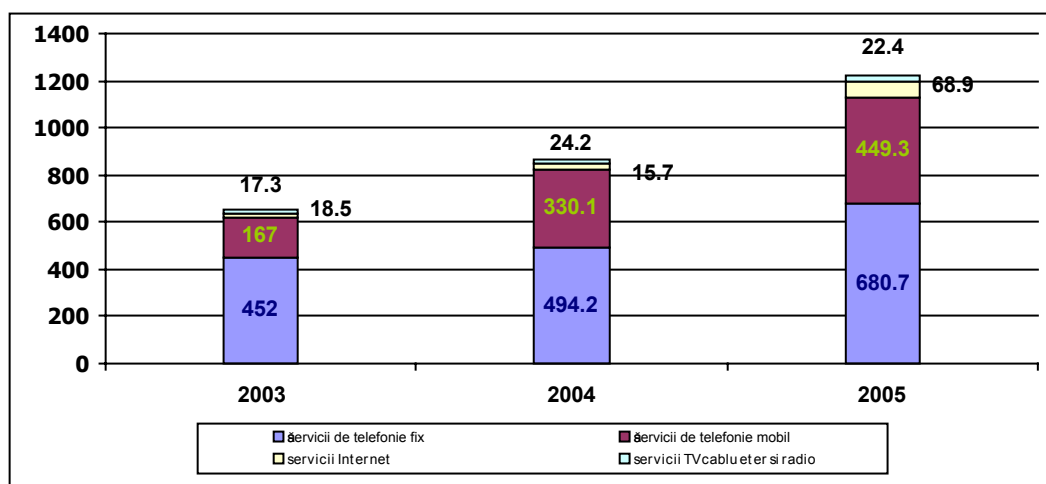

Fig. 2.4 Evoluția investițiilor făcute în telecomunicații și informatică (în mln lei)
Sursa: ANRTI

Analiza investițiilor efectuate în anii 2003-2005 arată că, în 2006, volumul acestora va depăși nivelul înregistrat în 2005. Specialiștii ANRTI consideră că această creștere va fi determinată, în bună parte, de investițiile pentru dezvoltarea rețelei de telefonie fixă prin radioacces la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA 2000, pentru dezvoltarea infrastructurii și a noilor tehnologii din rețelele de telefonie mobilă GSM, pentru extinderea și îmbunătățirea serviciilor de acces la INTERNET furnizate de operatori prin tehnologii în bandă largă. Dinamica investițiilor și alte evoluții din ultimii ani ale pieței de telecomunicații și informatică au permis Agenției să prognozeze pentru anul 2006 o creștere stabilă pe toate segmentele pieței și o majorare considerabilă a ponderii telefoniei mobile și a serviciilor de acces la INTERNET pe această piață.

2.3 Sectorul telefoniei fixe

2.3.1 Descriere generală

În 2005, dezvoltarea sectorului de telefonie fixă s-a caracterizat printr-un ritm stabil de creștere. În perioada de raport, valoarea acestei piețe a constituit 1,876 mlrd. lei, înregistrând o creștere, față de 2004, de 27,31 la sută. Această evoluție a fost determinată, în principal, de aplicarea tehnologiilor moderne, promovarea unor servicii noi, de creșterea bazei de abonați, volumului total de trafic, precum și de creșterea capacității de cumpărare a populației.

Cota sectorului de telefonie fixă pe piața serviciilor de telecomunicații și informatică a constituit 51,56%, cu 3,86 puncte procentuale mai puțin decât în 2004. Această diminuare a fost cauzată de o creștere mai intensă a sectoarelor de telefonie mobilă și de transport date, precum și de includerea în procesul de calcul a cotelor de piață a altor sectoare, cum ar fi prestarea serviciilor de televiziune prin cablu și eter, radiocomunicații, etc., activități care sunt autorizate de ANRTI.

Către 1 ianuarie 2006, la ANRTI erau înregistrați 28 titulari de licențe autorizați să presteze servicii publice de telefonie fixă locală, însă în 2005 au furnizat asemenea servicii doar cinci operatori. Principalul jucător pe piața telefoniei fixe a continuat să fie SA "MOLDTELECOM", care a deținut, în 2005, 99,58 la sută din valoarea acestei piețe. Restul le-a revenit operatorilor alternativi: ÎS „Calea ferată a Moldovei”, societăților „RISCOM”, „ARAX-IMPEX” și „SICRES”.

Structura pieței serviciilor de telefonie fixă în funcție de venituri

Tabelul nr.4

Operator	Cota de piață după venituri, în %
S.A., „Moldtelecom”	99,5813
Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	0,0511
S.A., „Riscom”	0,0180
S.A., „Arax-impex”	0,3453
S.R.L., „Sicres”	0,0043

Sursa: ANRTI

În 2005, venitul operatorului istoric obținut din prestarea serviciilor de telefonie fixă a crescut, față de 2004, cu 26,77% și a atins cifra de 1868,2 mln lei. Acest indicator include serviciile de telefonie fixă locală, interurbană, internațională, veniturile din traficul spre alte rețele, precum și veniturile din interconectare cu alte rețele.

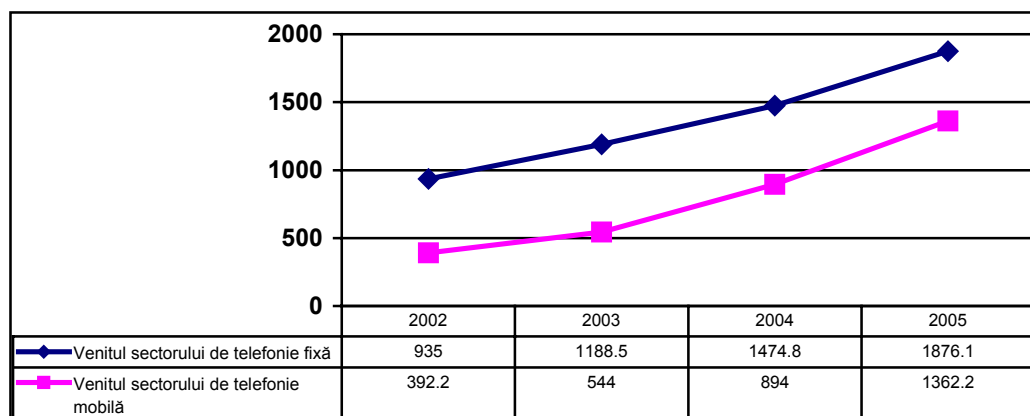

Fig. 2.5 Venitul sectorului de telefonie fixă în comparație cu telefonie mobilă (mln lei)

Sursa: ANRTI

În structura venitului a continuat să predomine venitul obținut de la prestarea serviciilor de apeluri internaționale. În 2005, vânzările acestor servicii au reprezentat 45,4% din veniturile telefoniei fixe. În același timp, veniturile obținute de la prestarea serviciilor de telefonie fixă locală au constituit 20% din totalul venitului, cota acestora fiind în scădere, față de 2004, cu 2,8 puncte procentuale.

În ansamblu pe sectorul telefoniei fixe, în 2005, venitul mediu lunar per abonat (ARPU) a crescut, față de 2004, cu 19% și a ajuns la nivelul de circa 175,20 lei.

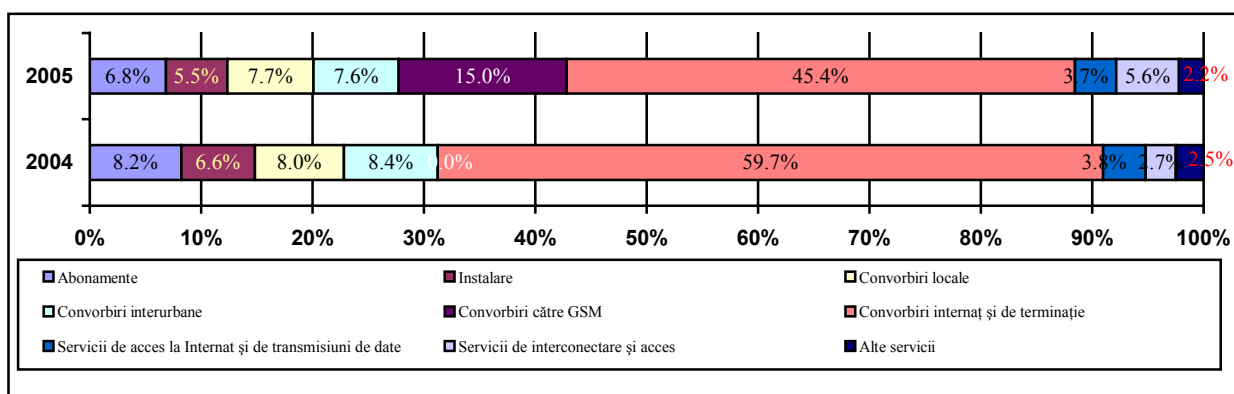

Fig. 2.6 Structura venitului provenit din furnizarea serviciilor de telefonie fixă, în perioada 2004-2005

Sursa: ANRTI

În perioada de raport, volumul investițiilor efectuate în sectorul telefoniei fixe a alcătuit 680,7 milioane lei (\$54,04 mln), dintre care operatorului istoric SA “MOLDTELECOM” i-au revinit 677,7 mln lei (\$53,78 mln), ceea ce constituie 99,53%. Din totalul de investiții, 286 mln. lei (\$22,7 mln) au fost direcționate în construirea rețelei de telefonie fixă prin radioacces la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA2000 (450MHz). În raport cu numărul de abonați, operatorul istoric a efectuat investiții de 733,5 lei per abonat.

În aceeași perioadă, în scopul prestării serviciilor de telefonie fixă locală, SA „RISCOM” a efectuat investiții în valoare de 1,81 mln lei, SA “ARAX-IMPEX” – de 0,5 mln lei, iar SA “SICRES” – de 0,75 mln lei.

Drept urmare a investițiilor efectuate în sector, în 2005, a crescut și gradul de digitalizare a rețelelor de telefonie fixă, ceea ce permite consumatorilor de a beneficia de diversificarea serviciilor și de o calitate mai bună a acestora. La finele anului 2005, gradul de digitalizare a rețelelor în localitățile urbane a constituit 59,7%, iar în localitățile rurale - 73,3%. În mun. Chișinău valoarea acestui indicator a fost de 67%. Totodată, trebuie de menționat că la sfârșitul lui 2005 în republică funcționau încă centrale telefonice analogice de tip pas-cu-pas cu o capacitate totală de 10,3 mii numere.

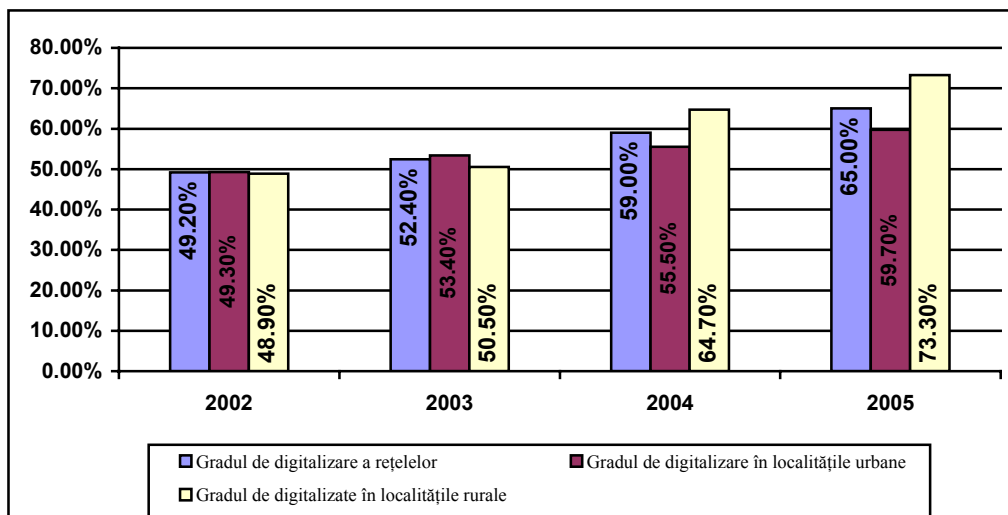

Fig. 2. 7 Gradul de digitalizare a rețelilor, în perioada 2002-2005

Sursa: ANRTI

2.3.2 Abonați, penetrare

În 2005, numărul abonaților telefoniei fixe a crescut cu 74,5 mii sau cu 8,7% și a atins cifra de 929,4 mii³. Poziția de lider la acest compartiment este deținută de asemenea de SA „MOLDTELECOM”, care are o cotă de 99,4 la sută din totalul abonaților la serviciile de telefonie fixă.

Structura pieței serviciilor de telefonie fixă în funcție de abonați

Tabelul nr.5

Operator	Cota de piață după numărul de abonați, în %
SA „MOLDTELECOM”	99,414
ÎS „Calea Ferată din Moldova”	0,57
SA „RISCOM”	0,009
SA „ARAX-IMPEX”	0,005
SRL „SICRES”	0,002

Sursa: ANRTI

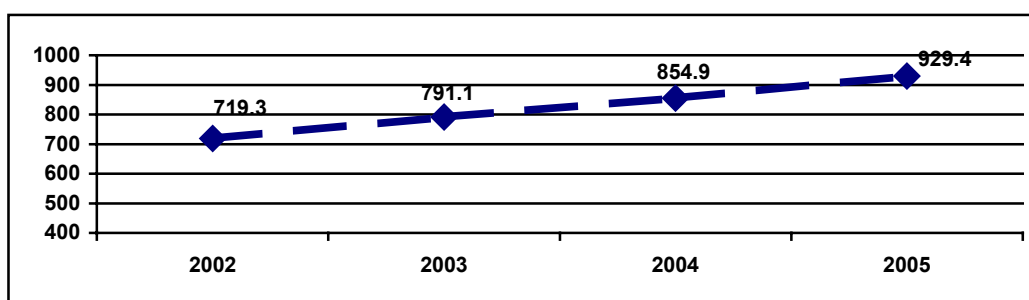

Fig. 2. 8 Evoluția numărului de abonați ai telefoniei fixe, în perioada 2002-2005 (mii)

Sursa: ANRTI

În perioada de raport, au fost înregistrați primii abonați ai telefoniei fixe conectați prin tehnologii radio drept urmare a lansării rețelei de telefonie fixă prin acces radio la bucla locală (WLL) în baza tehnologiei CDMA2000 (450MHz) de către SA „MOLDTELECOM”. Utilizarea tehnologiilor fără fir este preferabilă în situațiile, care implică costuri mari legate de pozarea și deservirea infrastructurii de cabluri în localitățile îndepărtate de centrele raionale sau acolo unde

³Urmare a concretizării numărului de abonați din 2004 de către SA „MOLDTELECOM”, indicatorul 863,4 mii, prezentat în Raportul anual 2004, a fost modificat cu 854,9 mii.

conectarea trebuie efectuată în timp cât mai scurt. Numărul abonaților prin acces radio a constituit, la sfârșitul anului 2005, 21,6 mii.

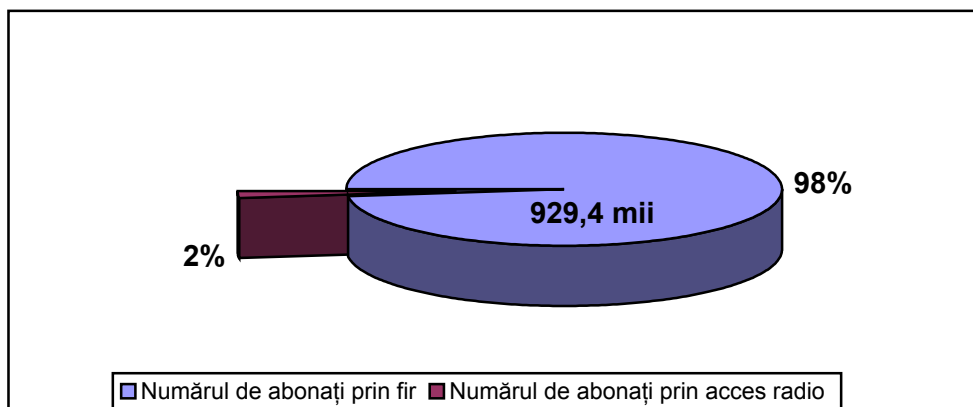

Fig. 2. 9 Structura abonaților după tipul de acces, în 2005

Sursa: ANRTI

Urmare a creșterii numărului de abonați, în 2005, penetrarea telefoniei fixe, raportată la o sută de locuitori, s-a majorat, față de 2004, cu 2,1% și a atins cifra de 27,4%. Astfel, rata de penetrare a telefoniei fixe de 25% stabilită ca obiectiv în Programul de telefonizare a țării pentru anii 2005-2010, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1234 din 10.11.2004 a fost depășită cu 2,4 puncte procentuale.

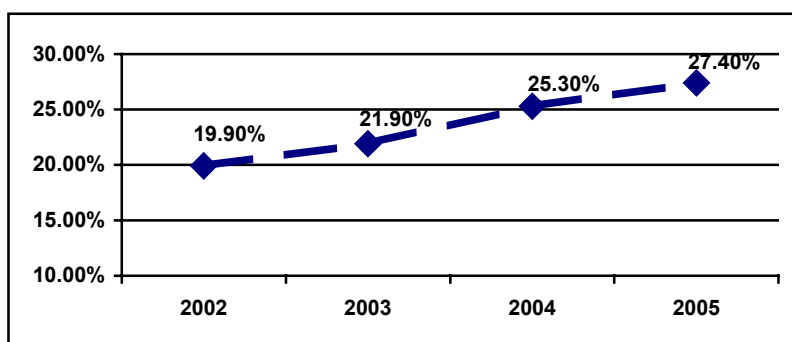

Fig. 2.10 Ratele medii de penetrare a telefoniei fixe, în perioada 2002-2005

Sursa: ANRTI

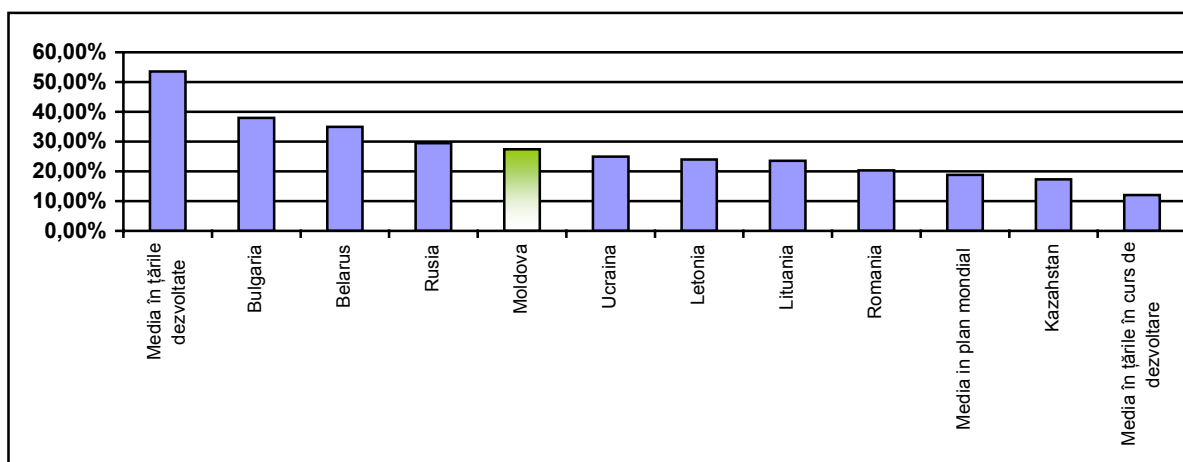

Fig. 2.11 Ratele de penetrare a telefoniei fixe în Republica Moldova și în alte țări

Sursa: ANRTI

Potrivit prognozelor ANRTI, în următorii 3-4 ani, spre deosebire de tendințele de stagnare a telefoniei fixe atestate în țările UE, în Republica Moldova acest sector va continua să înregistreze o creștere stabilă. Specialiștii Agenției explică acest fenomen prin faptul că țara noastră nu a

ajuns, deocamdată, la etapa de saturație a pieței de telefonie fixă. În opinia lor, această etapă va începe atunci, când numărul abonaților telefoniei fixe va ajunge la 1,2 – 1,4 mln. Pentru 2006, ANRTI prognozează o creștere semnificativă a abonaților conectați prin radio acces, mai ales în localitățile rurale, unde este dificilă sau deseori nerezonabilă pozarea infrastructurii de cabluri.

2.3.3 Trafic

În 2005, în structura traficului telefoniei fixe a continuat să predominie traficul local, cota căruia a constituit 62,5%. Acest gen de trafic a generat 7,7% din venit. De asemenea, o cotă importantă în totalul traficului a deținut-o traficul de acces la INTERNET în bandă îngustă (Dial-Up) – 12,4%, din care 99,5% au fost conexiuni Dial-Up la nivel local.

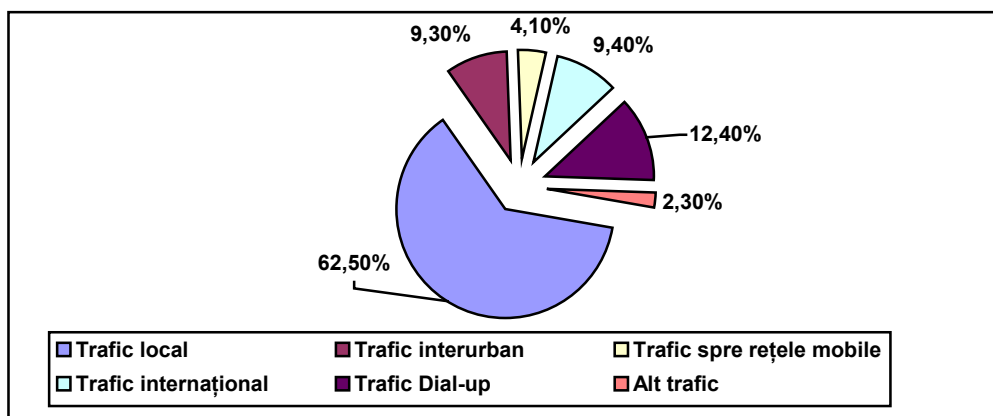

Fig. 2.12 Structura traficului în rețelele fixe, în 2005

Sursa: ANRTI

Volumul total al traficului în rețelele telefoniei fixe, în 2005, a constituit 4556,5 milioane minute, fiind în creștere, față de 2004, cu 15,3 %. În ce privește durata medie a apelurilor efectuate, tabelul de mai jos arată că, în 2005, acest indicator a crescut, în comparație cu 2004, aproape pe toate direcțiile de apeluri, excepție făcând doar apelurile spre rețelele fixe și apelurile în interiorul rețelei fixe la nivel local.

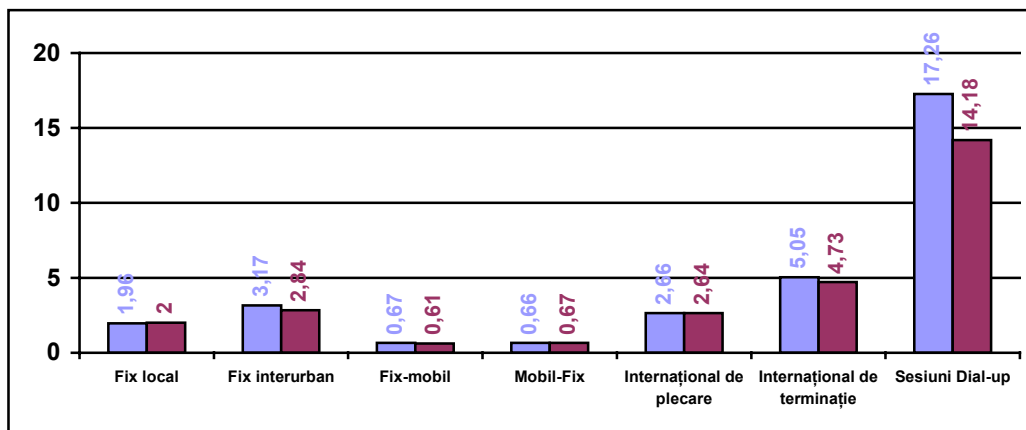

Fig. 2.13 Durata medie a apelurilor, în perioada 2004-2005 (min.)

Sursa: ANRTI

2.3.4 Tarife

În perioada de raport, tarifele la serviciile de telefonie fixă prestate de operatorul istoric SA “MOLDTELECOM” au fost menținute la nivelul anului 2004.

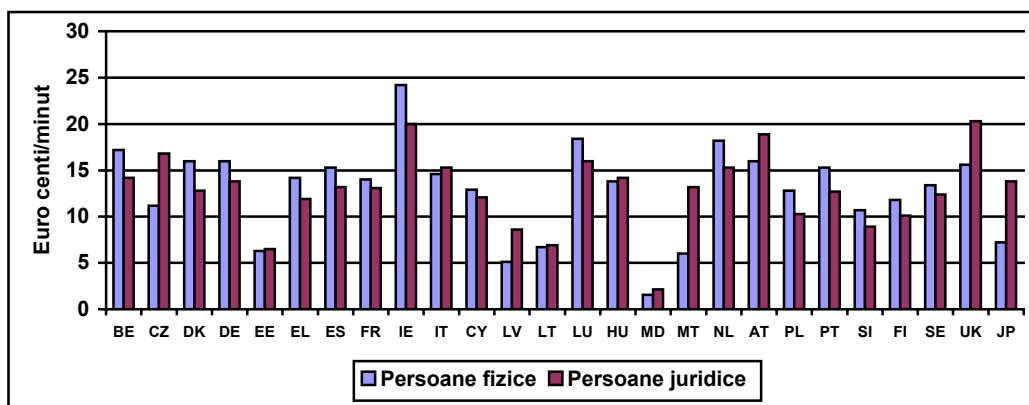
Abonamentele oferite de SA “MOLDTELECOM” persoanelor fizice, inclusiv TVA
Tabelul nr.5

Abonament	Minute incluse	Costul lei/lună	Tarife pentru minutele extra abonament (lei/min)	
			8.00:22.00 în zile de lucru	22.00:8.00 În zile de odihnă și sărbători legale
Standard	300,00	24,00	0,10	0,08
Econom	200,00	6,00	0,24	0,14
Înlesniri	400,00	6,00	0,17	0,12

**Abonamentele oferite de SA “MOLDTELECOM” persoanelor juridice, inclusiv TVA
Tabelul nr.6**

Abonament	Minute incluse	Costul lei/lună	Tarif pentru un minut, în lei	
			08:00-22:00 în zile de lucru	22:00-08:00 În zile de odihnă și sărbători legale
Standard	0	42	0,204	0,101
Econom	0	30	0,240	0,144

Analiza tarifelor pentru abonamente în țările Uniunii Europene, SUA, Japonia și Marea Britanie, arată că în Republica Moldova se aplică tarife joase la serviciile de telefonie fixă locală și interurbană. Mărimea acestora este cauzată de nefinalizarea procesului de rebalansare a tarifelor la serviciile de telefonie fixă prestate de operatorul istoric, precum și de situația social-economică dificilă din țară, de capacitatea redusă de plată a cetățenilor Republicii Moldova.

**Fig. 2. 14 Tariful mediu pentru abonamente lunare de telefonie fixă în R. Moldova și în alte țări
Sursa: ANRTI și Raportul 11 al CE cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene**

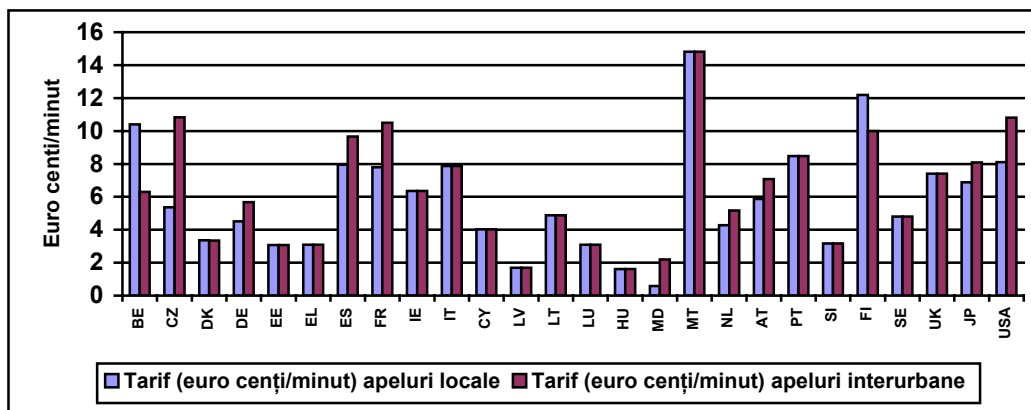

Fig. 2.15 Tariful minim pentru apelurile locale și interurbane în R. Moldova și în alte țări
Sursa: ANRTI și Raportul 11 al CE cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

2.3.4 Servicii de telefonie internațională prin protocolul IP

În perioada de raport, din cei 127 de titulari de licență autorizați de ANRTI să presteze servicii de telefonie prin intermediul protocolului IP (Voice over IP) au furnizat asemenea servicii în baza acestei tehnologii 17 operatori.

Tehnologia de prestare a serviciilor de telefonie în baza protocolului IP, care asigură transmisia vocii prin rețelele de transport date și rețelele fixe sau mobile comutate, se aplică în Republica Moldova de la începutul anilor 2000. Implementarea acestei tehnologii a fost determinată de extinderea rețelelor de transport date și de necesitatea utilizării lor atât pentru accesul la INTERNET, cât și pentru efectuarea apelurilor telefonice. Operatorii de IP – telefonie din țara noastră oferă, de regulă, servicii de telefonie internațională. Acestea reprezintă o alternativă serviciilor internaționale tradiționale prestate prin rețelele publice fixe și se caracterizează prin tarife mai reduse și, de regulă, printr-o calitate mai joasă a serviciilor.

În 2005, ca și în perioada 2003-2004, ritmurile de creștere a traficului internațional de voce efectuat în baza protocolului IP le-a depășit în mod substanțial pe cele ale traficului convorbirilor internaționale tradiționale. Dacă în 2005, volumul acestui trafic a crescut, față de 2004, cu 12%, atunci traficul internațional de voce prin tehnologia IP s-a majorat cu 29,2 la sută. Volumul total al traficului de plecare internațional de voce înregistrat, în 2005, de operatorul istoric “MOLDTELECOM” și de cei 17 operatori alternativi de IP- telefonie a crescut, față de 2004, cu 14%, depășind cifra de 111 milioane de minute.

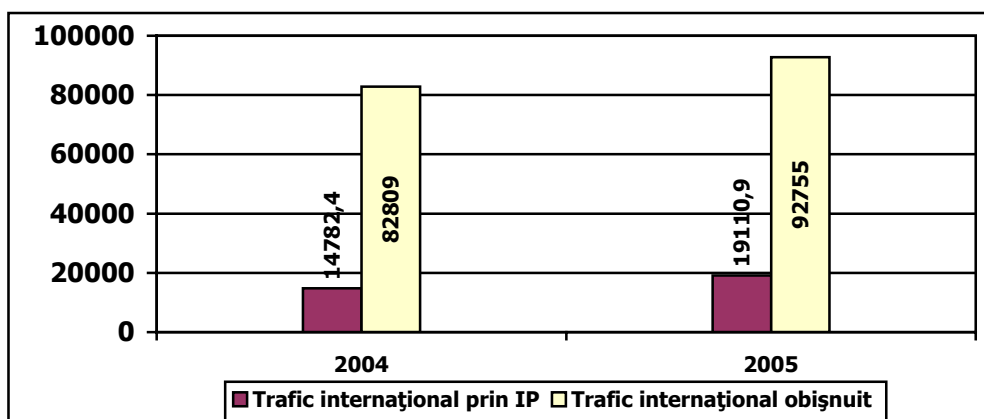

Fig. 2.16 Evoluția traficului internațional de voce prin IP (mii minute), în perioada 2004-2005
Sursa: ANRTI

Traficul internațional de voce prin IP a reprezentat, în 2005, 17,08% din volumul total al traficului internațional de voce. Traficul prin IP generat de operatorii alternativi a crescut, față de 2004, cu 20% și a atins cifra de 9048,4 mii minute. Astfel, cota de piață a celor 17 operatori alternativi de telefonie internațională prin IP, calculată în funcție de numărul de minute înregistrate, a constituit 47,57%, iar cea a operatorului istoric – 52,43%.

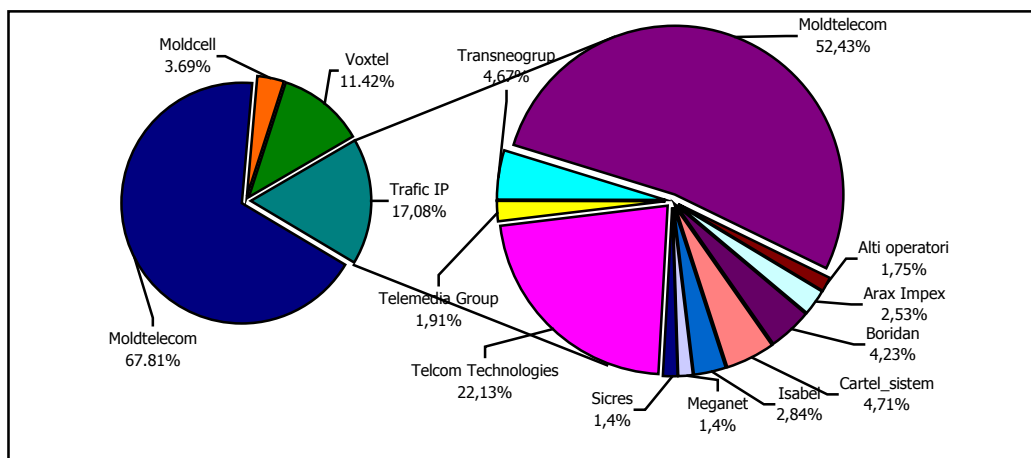

Fig. 2.17 Structura traficului internațional de voce, în 2005
Sursa: ANRTI

Specialiștii Agenției explică creșterea rapidă a traficului internațional de voce în baza protocolului IP prin promovarea de către operatori a unor servicii mai atractive și mai accesibile, din punct de vedere al prețului, pentru utilizatorii finali. Tarifele la aceste servicii, în funcție de țara de destinație și tipul rețelei în care se face apelul telefonic, sunt, în mediu, pentru rețelele mobile, cu 30 la sută, iar pentru rețelele fixe – de două ori mai mici decât tarifele existente la telefonia internațională tradițională.

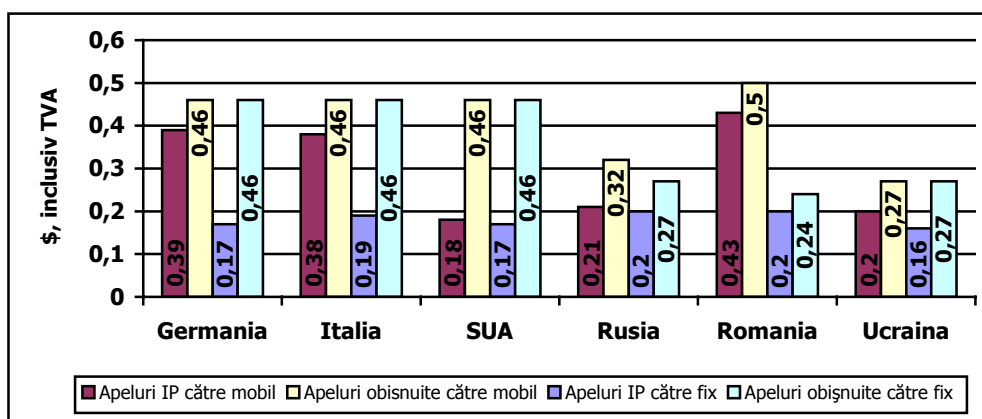

Fig. 2.18 Tarife pentru apelurile internaționale prin protocolul IP în funcție de destinația apelurilor și a rețelelor (în USD)
Sursa: ANRTI

Aplicarea acestor tarife se explică prin faptul că prestarea serviciilor de IP – telefonie necesită cheltuieli mai mici decât a celor de telefonie tradițională, iar calitatea primelor, de regulă, este mai joasă decât a ultimelor. În acest caz, utilizatorii finali au posibilitatea de a alege între preț și calitatea serviciilor. Însă în ultimii doi ani tehnologia de IP – telefonie a traversat o perioadă activă de modernizare și în prezent asigură o calitate bună a apelurilor internaționale, calitate care poate concura cu cea a telefoniei tradiționale.

2.4 Sectorul telefoniei mobile

2.4.1 Descriere generală

În 2005, pe piața serviciilor de telefonie mobilă au continuat să activeze doi operatori de telefonie mobilă celulară în standardul GSM: SA „VOXTEL” și SA „MOLDCELL”.

SA „VOXTEL” a lansat, în octombrie 1998, prima rețea GSM în Republica Moldova. La 1 ianuarie 2006 rețeaua SA „VOXTEL” avea o acoperire de 94,35% din teritoriul Republicii Moldova, ceea ce corespunde cu 96,87% din populația sa. La începutul anului 2006 structura acționarilor SA „VOXTEL” se prezenta în felul următor: France Telecom Mobiles (FTM) deținea 61% din acțiuni, Moldavian Mobile Telephone Bis - 30%, Corporația Financiară Internațională (CFI) - 5% și Orange România - 4%.

SA „MOLDCELL” și-a început activitatea sa operațională în Republica Moldova în aprilie 2000. La 1 ianuarie 2006, rețeaua GSM a SA „MOLDCELL” avea o acoperire de 87,51% din teritoriul Republicii Moldova și 88,82% din populația țării. La începutul anului 2006 structura acționarilor SA „MOLDCELL” era următoarea: compania Fintur Holdings BV deținea 99% din acțiuni, iar MolFintur SRL - 1%.

Dacă SA „VOXTEL” a fost prima companie din Republica Moldova care a început prestarea serviciilor clasice de telefonie mobilă cu cartele pre-plătite și prin contract, atunci SA „MOLDCELL” a fost primul operator care a oferit utilizatorilor servicii de genul Mesaje Scurte (SMS), roaming pentru serviciul pre-plătit Alocard și taxarea pe secundă, WAP/Internet Access, GPRS și EDGE. La începutul anului 2006 cei doi operatori prestau pentru abonații săi aceeași gamă de servicii.

În 2005, venitul operatorilor de telefonie mobilă a crescut, față de 2004, cu 52,4%: de la 894 milioane lei la 1 miliard 362,2 milioane lei. Drept urmare, în 2005, cota telefoniei mobile în structura pieței serviciilor de telecomunicații și informatică a constituit 37,44%, cu 3,82 puncte procentuale mai mult decât în 2004. Majorarea venitului consolidat obținut din serviciile de telefonie mobilă a fost determinat în proporție de 73,6% de creșterea venitului SA „VOXTEL” (+344,4 milioane lei) și în proporție de 26,4% de creșterea venitului SA „MOLDCELL” (+123,8 milioane lei).

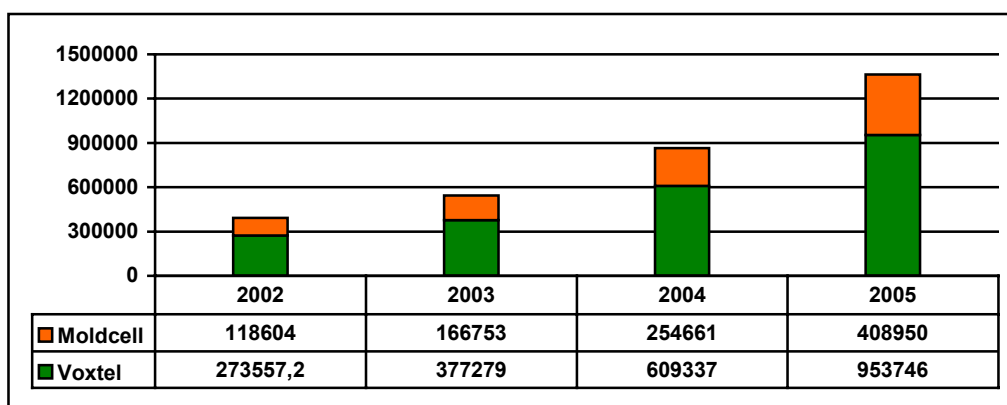

Fig. 2.19 Evoluția pieței de telefonie mobilă după cifra de afaceri, în mii lei
Sursa: ANRTI

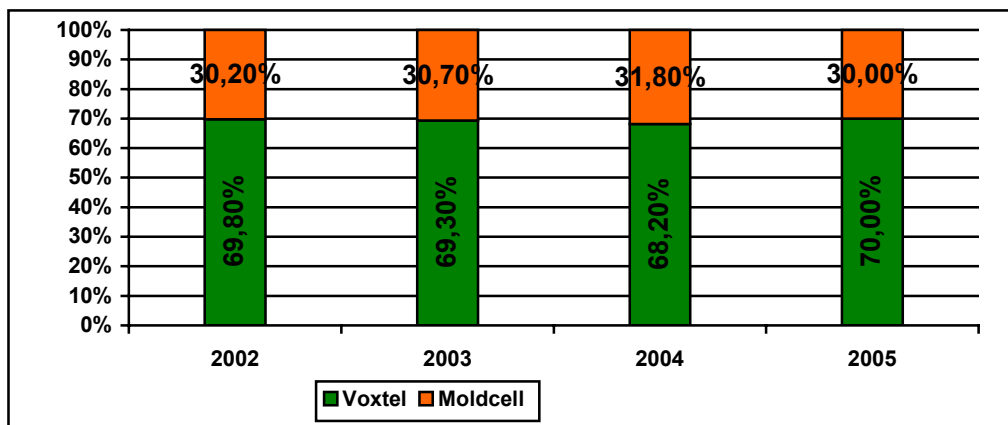

Fig. 2.20 Structura pieței de telefonie mobilă în funcție de venit, în %
Sursa: ANRTI

În toate cele patru trimestre ale anului 2005 SA „VOXTEL” și-a întărit poziția de piață după venit, înregistrând o consolidare a poziției sale cu 1,9 puncte procentuale.

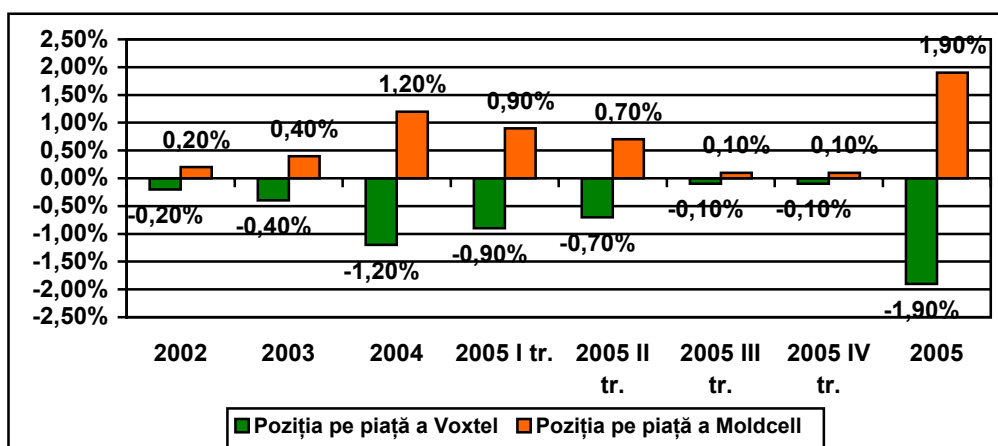

Fig. 2.21 Evoluția poziției de piață a operatorilor de telefonie mobilă după venit, în %
Sursa: ANRTI

În perioada de raport, venitul mediu lunar per abonat (ARPU) al operatorilor de telefonie mobilă, inclusiv per utilizator cu cartelă pre-plătită, a constituit circa 121 lei sau 9,6 USD, fiind în creștere, față de 2004, cu circa 2,4 lei (+2,5%). Acest indicator este cu 54,2 lei sau cu 30,94% mai mic decât cel înregistrat în sectorul telefoniei fixe. SA „VOXTEL” a înregistrat un ARPU cu 17,55% mai mare decât media calculată, iar SA „MOLDCELL” - cu 25,85% mai mic. În același timp, SA „VOXTEL” a înregistrat o creștere a ARPU, față de 2004, cu 5%, iar concurentul său - o reducere a ARPU cu 4,2 la sută.

În 2005, volumul investițiilor în sectorul telefoniei mobile a alcătuit 449,3 milioane lei sau 36,79% din totalul investițiilor efectuate în telecomunicații și informatică, înregistrând, față de 2004, o creștere de 36,11%. Din volumul total de investiții 274,2 milioane lei sau 61% revin SA „VOXTEL”, iar 175,1 milioane sau 39% lei - SA „MOLDCELL”. Din investițiile operatorilor de telefonie mobilă 72,66% au fost efectuate în echipamente de rețea, din care 59,69% îi revin SA „VOXTEL”, iar 40,31% - SA „MOLDCELL”.

O bună parte a bugetelor de investiții a fost direcționată spre extinderea ariei de acoperire a rețelelor și îmbunătățirea semnalului pe teritoriile deja acoperite. Datorită acestui fapt SA „VOXTEL” a reușit să sporească gradul de acoperire teritorială⁴ de la 86,16% la 94,35% și cel

⁴ Gradul de acoperire geografică și a populației este calculat de către operatori în baza unor modele matematice. Acoperirea reală poate fi influențată de factori care nu pot fi cuprinși de modelele matematice

de acoperire al populației de la 92,37% la 96,87%. SA „MOLDCELL” a majorat gradul de acoperire geografică de la 86,14% la 87,51% și cel de acoperire al populației de la 87,4% la 88,82%. Rata de cădere a apelurilor efectuate în rețelele celor doi operatori s-a încadrat în limitele 1%-1,1% apeluri întrerupte, fiind destul de bună în raport cu nivelul maxim acceptat de 2%. Rata de blocare a apelurilor a fost ținută de operatori la un nivel de 0,04-0,26%.

2.4.2 Abonați, penetrare

În 2005, numărul utilizatorilor telefoniei mobile a crescut, față de 2004, cu 302,8 mii sau cu 38,5%: de la 786,9 mii la un milion 089,8 mii. Această creștere a fost determinată în proporție de 66,3% de conectările nete ale SA „VOXTEL” (+200,8 mii abonați) și în proporție de 33,7% de conectările nete ale SA „MOLDCELL” (+102 mii abonați).

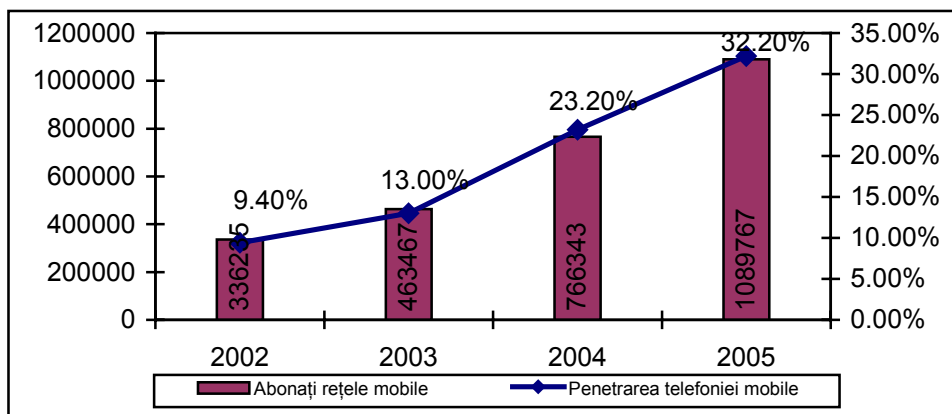

Fig. 2.22 Evoluția comunicațiilor mobile, în perioada 2002-2005
Sursa: ANRTI

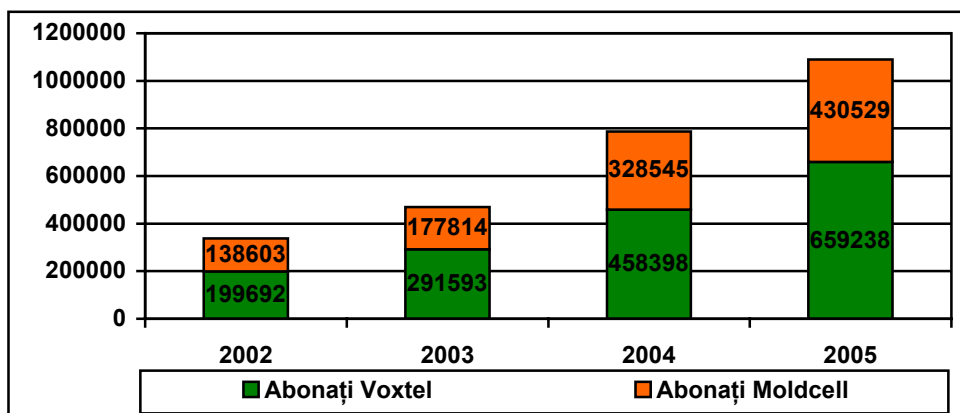

Fig. 2.23 Evoluția numărului de abonați la telefonia mobilă, în perioada 2002-2005
Sursa: ANRTI

În ce privește penetrarea telefoniei mobile, este de notat că prognozele făcute de ANRTI la începutul anului 2005 s-au dovedit a fi corecte: numărul abonaților telefoniei mobile l-a depășit pe cel al abonaților telefoniei fixe, iar rata de penetrare a acestui tip de telefonie, raportată la o sută de locuitori, a crescut de la 23,2 la 32,2 la sută.

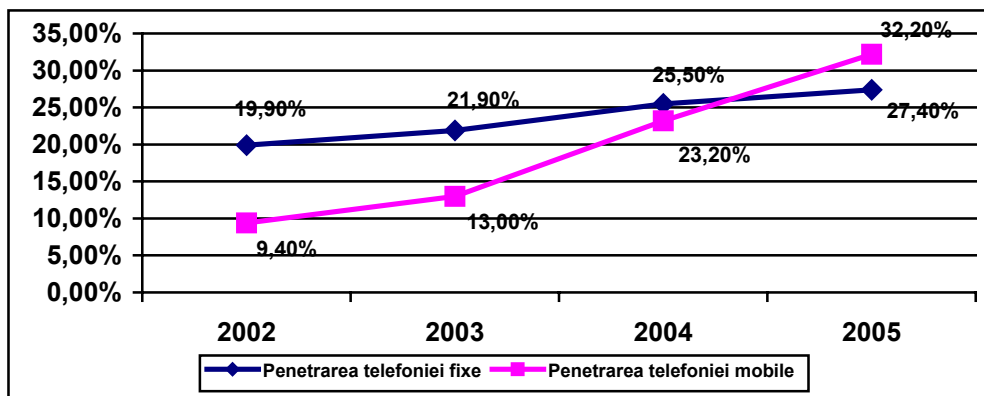

Fig. 2.24 Evoluția ratelor de penetrare a telefoniei mobile și a telefoniei fixe
Sursa: ANRTI

În comparație cu telefonia fixă, sectorul de telefonie mobilă din Republica Moldova a cunoscut, în perioada 2002 – 2005, o dezvoltare mai dinamică. Astfel, în 2005, rata de penetrare a rețelelor mobile a depășit-o pe cea a rețelelor fixe cu 4,8 puncte procentuale. Însă în comparație cu piețele similare din România, Ucraina, Rusia, Belarus și Bulgaria, sectorul de telefonie mobilă din Republica Moldova a rămas în urmă. Analiza ratelor de penetrare a telefoniei mobile înregistrate, în 2005, în țările nominalizate arată că Republica Moldova are nevoie de o perioadă de la un an la trei ani pentru a devansa aceste țări.

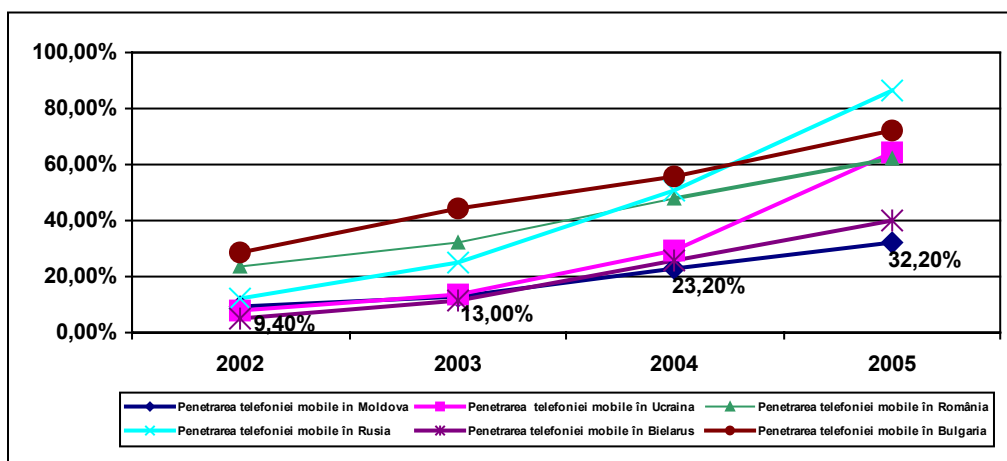

Fig. 2.25 Evoluția ratelor de penetrare a telefoniei mobile în țările vecine, în perioada 2002-2005
Sursa: ANRTI și datele statistice făcute publice de administrațiile din domeniu din țările în cauză.

În structura utilizatorilor de telefonie mobilă continuă să predomină abonații cu cartele pre-plătite TEMPO și ALOCARD. La 31 decembrie 2005, aceștia au constituit 85,2% din numărul total al abonaților. Totodată, a continuat tendința de creștere a ponderii abonaților cu contracte, numărul acestora fiind, în 2005, cu 1,4 % mai mare decât în 2004. În primele 9 luni ale anului 2005 cota de abonați post-paid a crescut cu 1,6 puncte procentuale, iar în trimestrul patru al aceluiași an - s-a redus cu 0,1%. Această diminuare se explică prin creșterea tradițională a numărului de abonați pre-paid ca urmare a campaniilor promoționale de iarnă ale operatorilor.

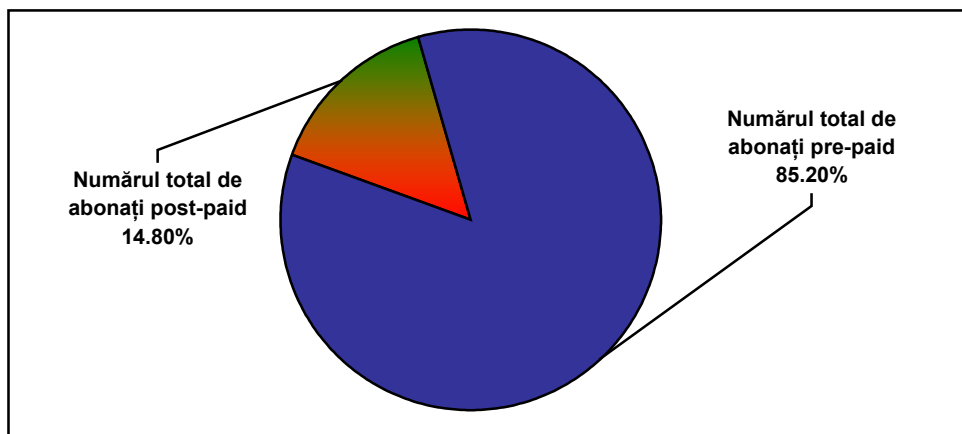

Fig. 2.26 Structura pieței de telefonie mobilă în funcție de categoriile de utilizatori, în 2005
Sursa: ANRTI

Structura pieței după numărul de abonați, ca și în cazul structurii după venit, se caracterizează prin întărirea poziției SA „VOXTEL”. Astfel, cota de piață a SA „VOXTEL” s-a consolidat în fiecare trimestru al perioadei de raport, înregistrând în cursul anului 2005 o creștere de 2,2%.

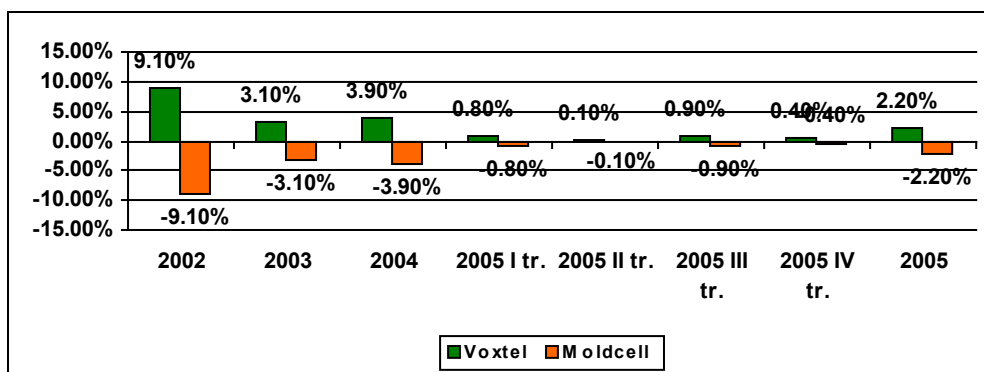

Fig. 2.27 Evoluția ponderii de piață a operatorilor în funcție de numărul abonaților, în %
Sursa: ANRTI

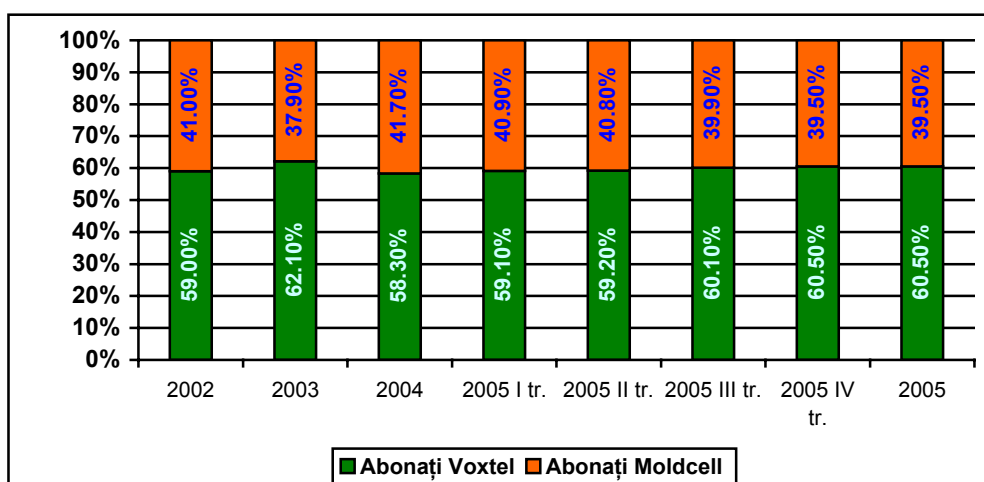

Fig. 2.28 Ponderea de piață a operatorilor după numărul de abonați
Sursa: ANRTI

Potrivit Raportului 11 al Comisiei Europene privind dezvoltarea comunicațiilor electronice în 2005, diversificarea comunicațiilor mobile de pe piețele Uniunii Europene, creșterea gradului de competiție între ele conduce la reducerea continuă a cotelor de piață ale celor mai mari operatori.

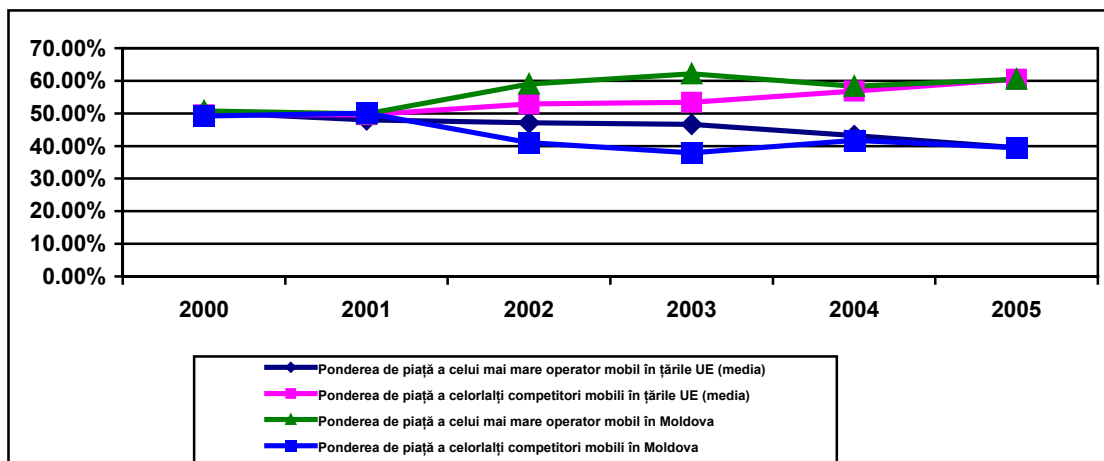

Fig. 2.29 Cotele de piață după numărul de abonați și nivelul competiției în țările UE și în R. Moldova
Sursa: ANRTI și Raportul 11 al CE cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

Spre deosebire de situația din țările UE, piața națională de telefonie mobilă se caracterizează printr-un grad înalt de concentrare. Astfel, cota celui mai mare actor de pe piață este cu circa 50% mai mare decât media în UE, iar cota celui alt competitor - cu circa 34% mai mică. De menționat că majorarea cotei de piață a primului operator de telefonie mobilă reprezintă o tendință stabilă din ultimii cinci ani, cu excepția anului 2004, când concurența a temperat puțin această creștere.

2.4.3 Trafic

Structura traficului în rețelele mobile arată că utilizatorii acestor servicii preferă mai mult să facă apeluri mobil-mobil, fie în aceeași rețea, fie cu abonații altei rețele mobile. Astfel, mai mult de jumătate din traficul deservit de operatorii de telefonie mobilă l-a constituit traficul în rețea sau traficul reciproc. Traficul cu rețelele fixe a alcătuit mai puțin de o treime din traficul total, aici fiind incluse atât apelurile mobil – fix, cât și fix – mobil. Un rol deosebit în rezultatele operatorilor de telefonie mobilă îl reprezintă traficul internațional de terminație (apelurile abonaților din străinătate către abonații telefoniei mobile din Republica Moldova). Ponderea acestui gen de trafic a fost, în 2005, de peste 13% din totalul traficului deservit de operatorii de telefonie mobilă.

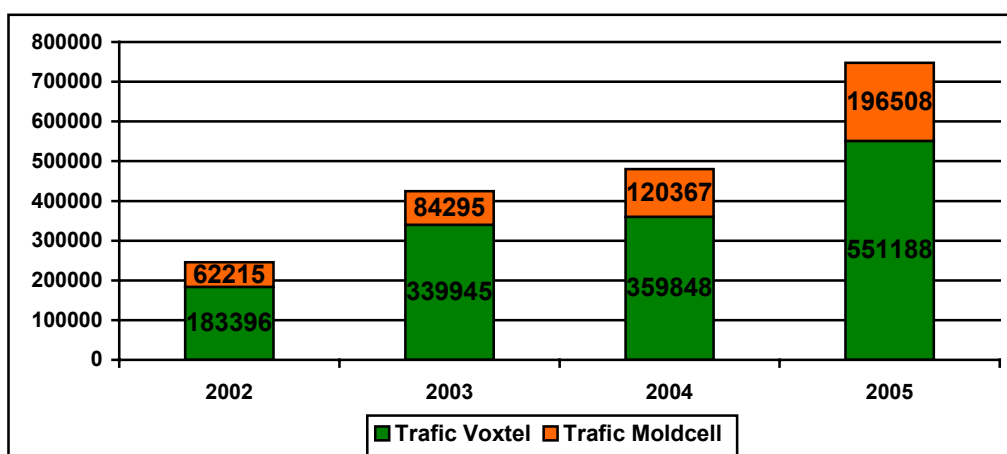

Fig. 2.30 Evoluția traficului în rețelele mobile, în mii minute
Sursa: ANRTI

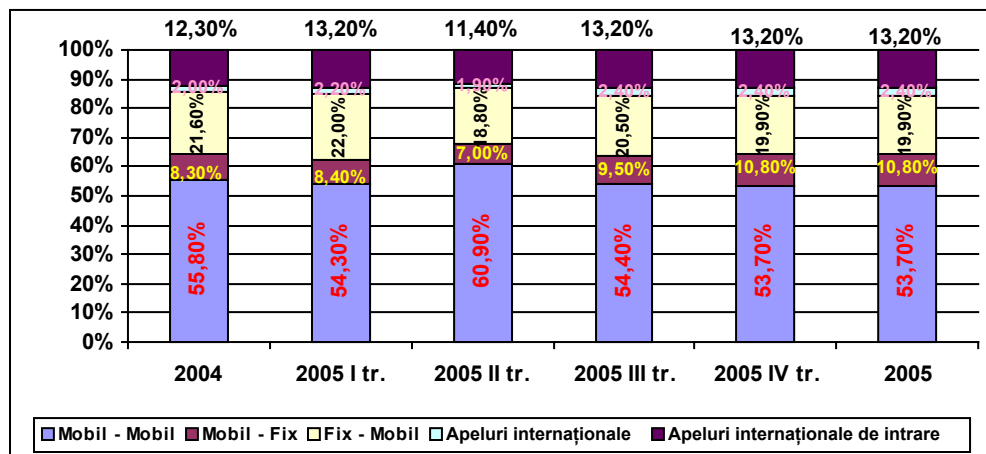

Fig. 2.31 Structura traficului în rețelele mobile GSM, în perioada 2004-2005

Sursa: ANRTI

2.4.4 Tarife

Pentru a caracteriza tarifele aplicate de operatorii de telefonie mobilă din Republica Moldova, prezentăm mai jos o analiză comparativă a acestor tarife cu cele aplicate în statele vecine și în unele țări ale Uniunii Europene.

De menționat că tarifele aplicate de operatorii naționali (indicate în diagrame în Euro) au înregistrat, în 2005, o creștere nesemnificativă datorită deprecierii cu circa 13,2% a cursului de referință a Euro în raport cu dolarul american. Calculate în lei moldovenești sau în dolari americani, în conformitate cu sistemele de tarifare ale operatorilor naționali, tarifele aplicate de aceștia în 2005 nu au înregistrat fluctuații semnificative.

În baza analizei prezentate mai jos au fost puse planurile tarifare post-paid (cu contract lunar):

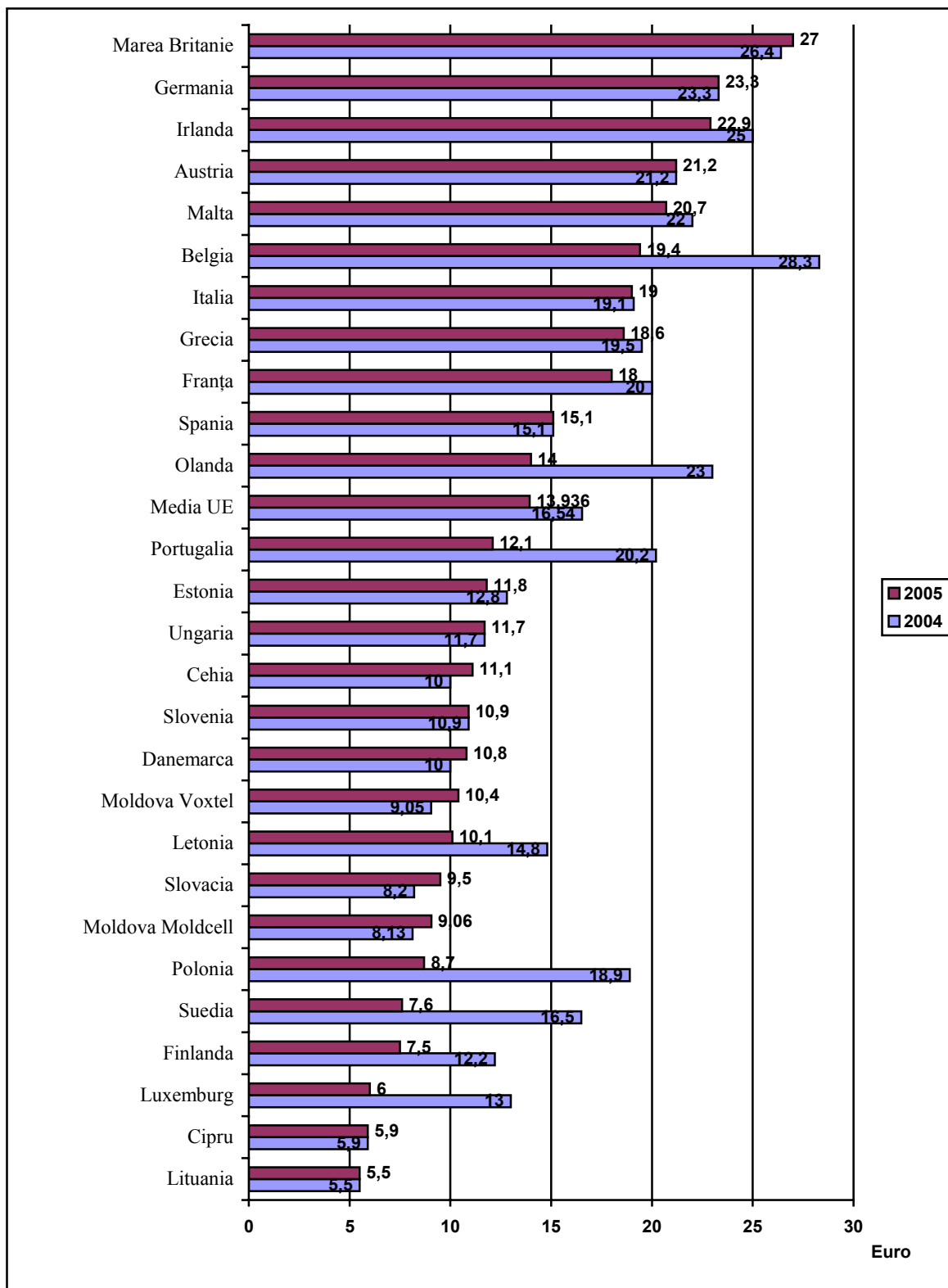

Fig. 2.32 Low – user mobile basket în Republica Moldova și în unele țări din Europa

Sursa: ANRTI și Raportul al 11-lea al Comisiei Europene cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

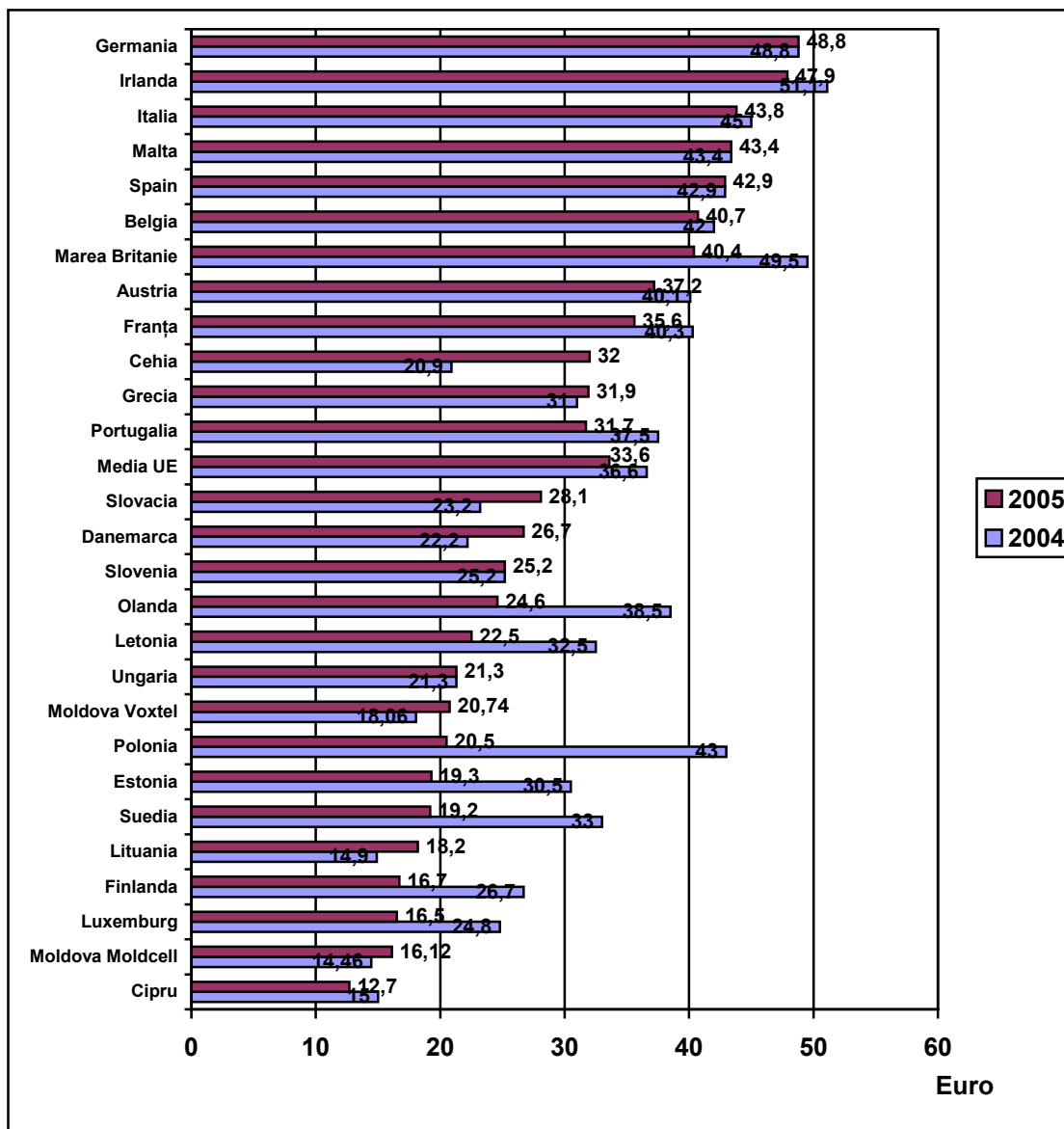

Fig. 2.33 Medium-user mobile basket în Republica Moldova și în unele țări din Europa
 Sursa: ANRTI și Raportul al 11-lea al Comisiei Europene cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

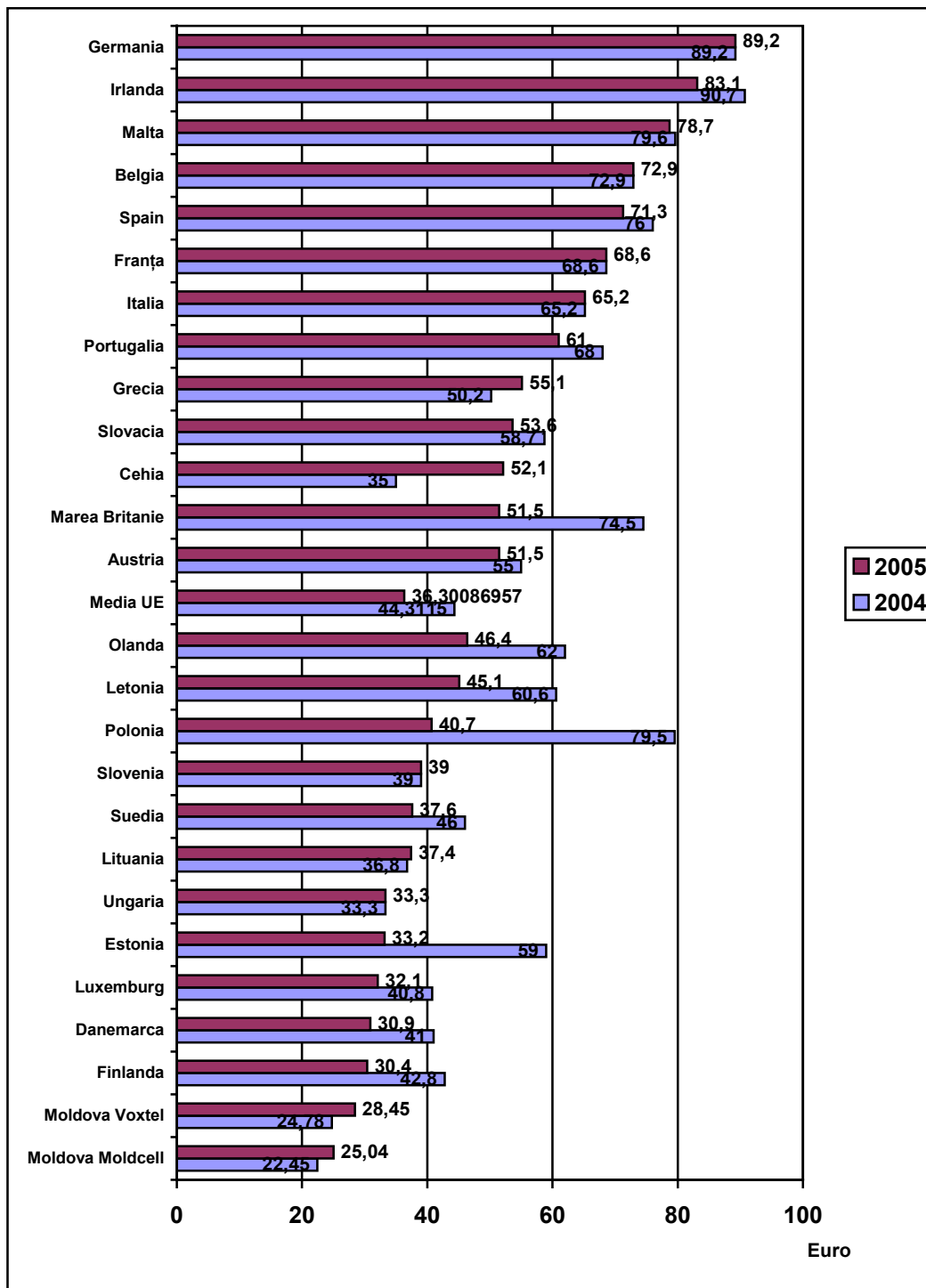

Fig. 2.34 High-user mobile basket în Republica Moldova și în unele țări din Europa
 Sursa: ANRTI și Raportul al 11-lea al Comisiei Europene cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

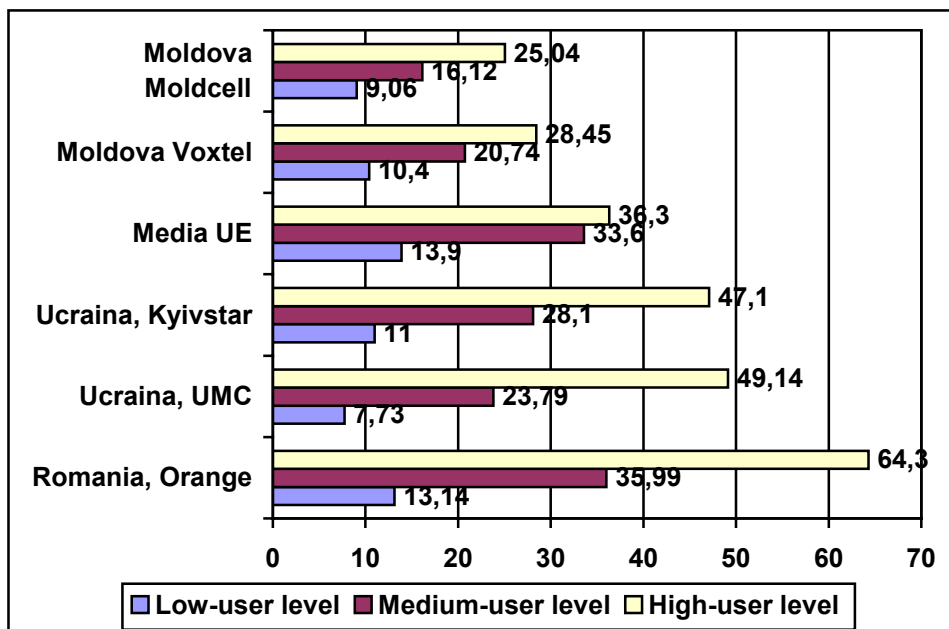

Fig. 2. 35 Coșurile de consum a serviciilor de telefonie mobilă în Republica Moldova și în țările vecine
Sursa: ANRTI și Raportul al 11-lea al Comisiei Europene cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

NOTĂ: Pentru determinarea nivelului tarifelor aplicate de operatorii naționali și de cei din țările vecine a fost utilizată metodologia OECD de calculare a coșurilor de consum pentru serviciile mobile, care este folosită și în Raportul al 11-lea al Comisiei Europene cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene, 2005. În conformitate cu metodologia OECD, particularitățile de consum luate în calcul la determinarea coșurilor de consum sunt următoarele:

Low-user: Consum lunar de 25 de apeluri și 30 mesaje scrise,

Medium – user: Consum lunar de 75 de apeluri și 35 mesaje scrise,

High – user: Consum lunar de 150 de apeluri și 42 mesaje scrise.

Durata apelurilor este cuprinsă între 1,4-1,6 minute pentru Low-user în dependență de direcția apelului și 2 – 2,2 minute pentru High – user în dependență de direcție.

De menționat că noțiunile de low-user, medium-user și high-user au fost utilizate pentru Republica Moldova în mod convențional pentru a putea efectua o comparație adecvată cu celelalte țări. Particularitățile de consum pentru utilizatorii serviciilor de telefonie mobilă din Republica Moldova pot fi altele decât cele acceptate în metodologia OECD, mai ales cu referire la durata de reper a apelurilor.

Pentru țările europene au fost luate în calcul tarifele aplicate de operatorii care au oferit, în 2005, cele mai ieftine opțiuni din țara respectivă pentru serviciile incluse în coșul serviciilor.

2.5 Sectorul servicii de acces la INTERNET și servicii de linii închiriate

2.5.1 Descriere generală

În 2005, valoarea pieței serviciilor transport date, de acces la INTERNET și de linii închiriate a crescut, în raport cu 2004, cu 35,23 % și a atins cifra de 130,5 mln lei. Cota acestui sector a constituit, în perioada de raport, 3,59 la sută din piața serviciilor de telecomunicații și informatică.

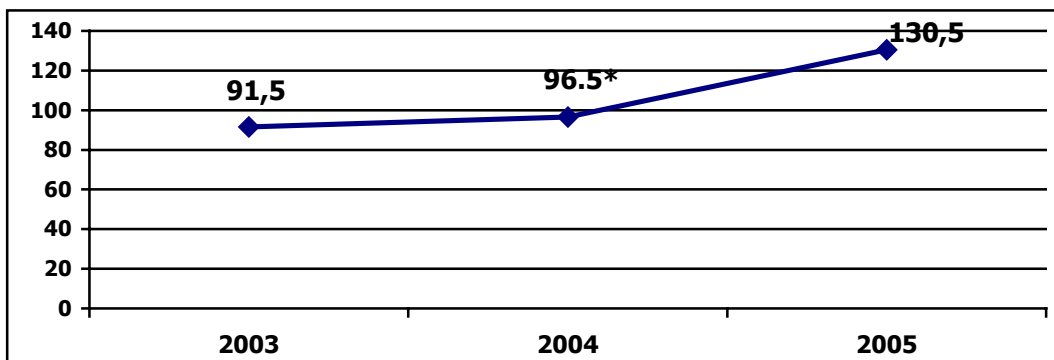

Fig. 2.36 Evoluția valorii pieței serviciilor de acces la INTERNET și de linii închiriate (mln. lei)
Sursa: ANRTI

O creștere și mai mare a fost înregistrată la capitolul investiții. Astfel, volumul investițiilor în acest sector s-a majorat de la 24,2 mln lei, în 2004, la 68,9 mln, în 2005, sau de 2,8 ori.

În perioada de raport, pe piața serviciilor transport date prin rețele terestre și/sau VSAT au activat 25 de operatori din cei 167 înregistrați la ANRTI până la finele anului 2005. Pe piața cu amănuntul acești operatori au furnizat, în temei, servicii de acces la INTERNET, VoIP, VPN, etc. În funcție de suportul tehnologic utilizat la furnizarea acestor servicii, tabloul se prezenta astfel:

- acces dial-up - 13 furnizori;
- acces prin cablu coaxial - 2 furnizori;
- acces radio - 6 furnizori;
- acces xDSL- 14 furnizori;
- acces prin alte mijloace - 5 furnizori.

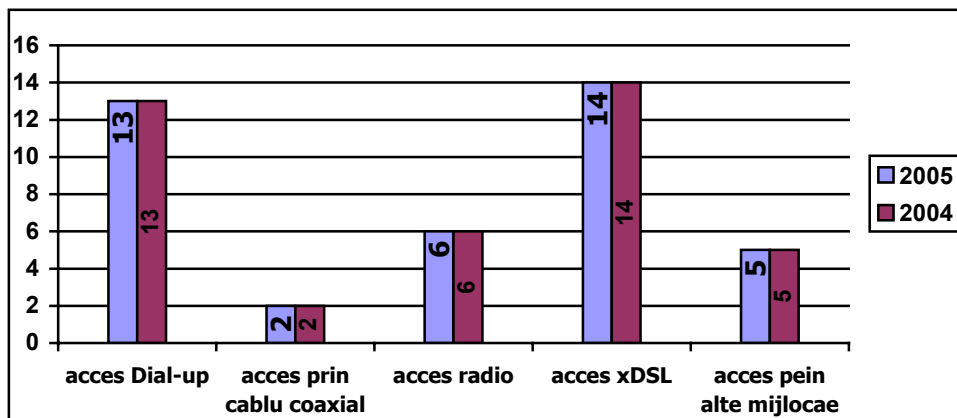

Fig. 2. 37 Furnizori de servicii de acces la INTERNET, în funcție de suportul utilizat
Sursa: ANRTI

În perioada de referință, conexiunile de acces la INTERNET efectuate de operatori la nivelul utilizatorilor finali au înregistrat o creștere record - de 3,4 ori, atingând, la 31 decembrie 2005, cifra de 223,2 mii față de 65,7 mii conexiuni înregistrate la finele anului 2004. Numărul total al conexiunilor de acces la INTERNET include și conexiunile oferite abonaților de telefonie mobilă prin intermediul tehnologiilor GPRS, EDGE etc.

* În urma concretizării volumului de vânzări în 2004 de către unii operatori, indicatorul 178,5 mln lei, prezentat în Raportul anual 2004, a fost rectificat în 96,5 mln lei.

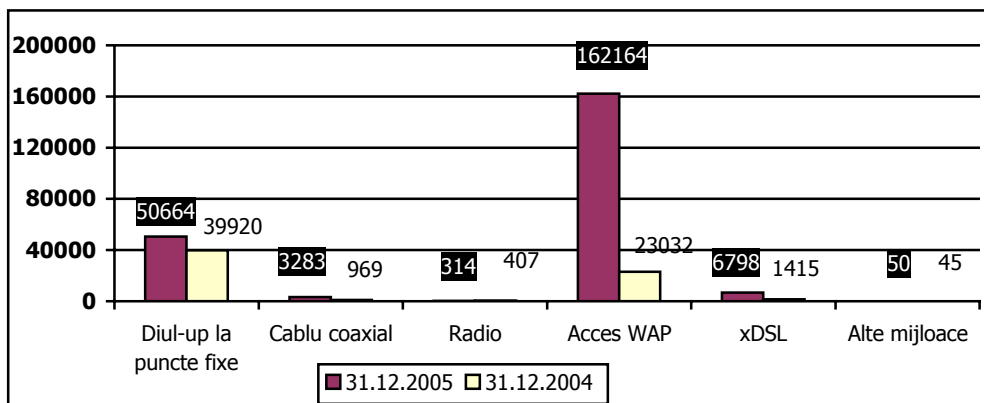

Fig. 2. 38 Evoluția conexiunilor de acces la INTERNET, în funcție de suportul utilizat
Sursa: ANRTI

2.5.1 Acces la INTERNET în bandă largă

Cea mai mare creștere a numărului de conexiuni la INTERNET – de 3,8 ori – a fost înregistrată la capitolul conexiuni în bandă largă (cu o viteză mai mare sau egală cu 128 Kbps): de la 2 791, în 2004, la 10 395, în 2005. Această evoluție a fost determinată de o creștere considerabilă – de 4,8 ori - a conexiunilor prin tehnologia ADSL(Asymmetric Digital Subscriber Line), care permite de a accesa INTERNET -ul prin linia telefonică obișnuită, cu păstrarea posibilității de a efectua concomitent, prin această linie, apeluri telefonice, precum și de creșterea de 3,4 ori a numărului conexiunilor efectuate prin rețelele televiziunii prin cablu.

Astfel, conexiunile prin tehnologia ADSL au crescut de la 1415, în 2004, la 6798, în 2005, iar conexiunile prin cablu TV, respectiv, de la 969 la 3283. În schimb, numărul conexiunilor la INTERNET prin acces radio s-a redus, în perioada de referință, cu 23 la sută: de la 407, în 2004, la 314, în 2005.

Specialiștii Agenției explică aceste evoluții prin intensificarea concurenței pe acest segment de piață, prin diversificarea și atractivitatea ofertelor propuse de furnizorii serviciilor ADSL. În 2005, aceștia au oferit o gamă largă de viteze de transfer a datelor de la 128 la 1024 Kbps, au redus mărimea tarifelor de conectare de la 60 USD la 20-30 USD, precum și a tarifelor pentru abonamente în mediu de la 37 USD la 24 USD(pentru viteza de transfer a datelor de 256 Kbps).

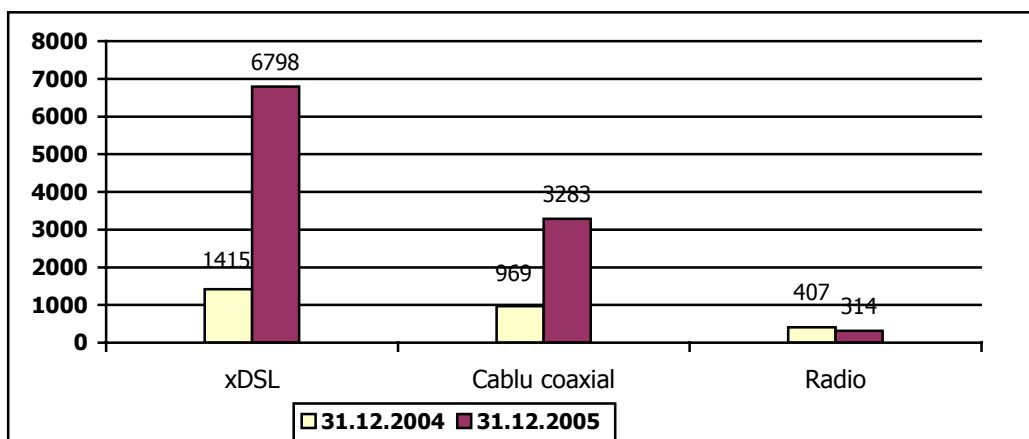

Fig. 2. 39 Evoluția conexiunilor de acces la INTERNET în bandă largă, în funcție de suportul utilizat
Sursa: ANRTI

Din punct de vedere al structurii, conexiunile de acces la INTERNET în bandă largă au constituit, la finele anului 2005, 17,02% din numărul total de conexiuni, înregistrând, față de 2004, o creștere de 10,4%. Cealaltă parte - de 82,98% - le-a revenit conexiunilor de acces la INTERNET în bandă îngustă.

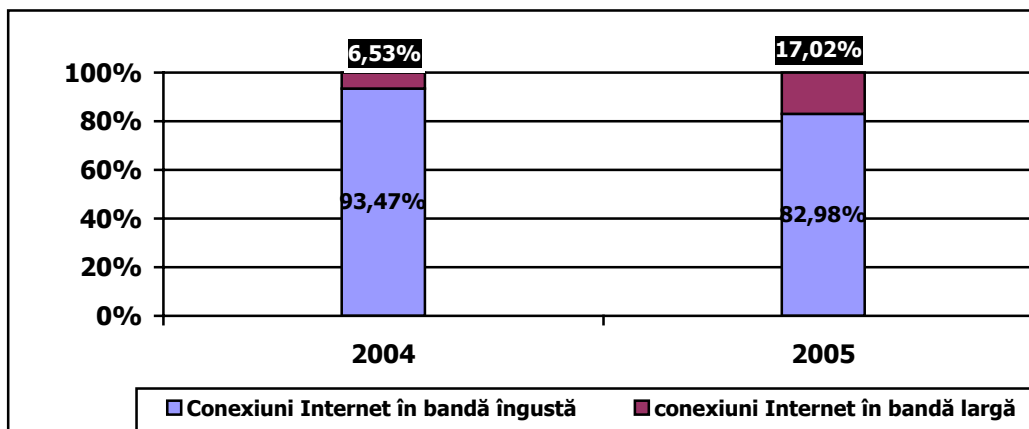

Fig. 2.40 Ponderea conexiunilor în bandă largă în totalul conexiunilor la INTERNET
Sursa: ANRTI

2.5.2 Acces la INTERNET în bandă îngustă

În perioada de referință, numărul utilizatorilor de servicii de acces la INTERNET (care accesează rețeaua globală cel puțin o dată în lună) prin Dial-up (linie telefonică obișnuită), a crescut cu 26,9%: de la 39 920, în 2004, la 50 664, în 2005. Această creștere a fost determinată, în temei, de utilizarea mai largă a serviciilor de acces la INTERNET prin Dial-up în localitățile rurale, de extinderea punctelor de prezență a operatorilor alternativi în centrele raionale, precum și de reducerea tarifului pentru utilizarea acestui serviciu de la 42 bani/minut, în 2004, la 8,4 bani/minut, în 2005. Intensificarea concurenței pe acest segment de piață a condus la apariția unui nou fenomen: substituirea conturilor plătite, când accesul la INTERNET era realizat prin abonamente (acces nelimitat), cartele pre-plătite, abonamente cu acces parțial, abonamente cu un număr limitat de ore etc. cu conturi gratuite care sunt mai atractive pentru utilizatori.

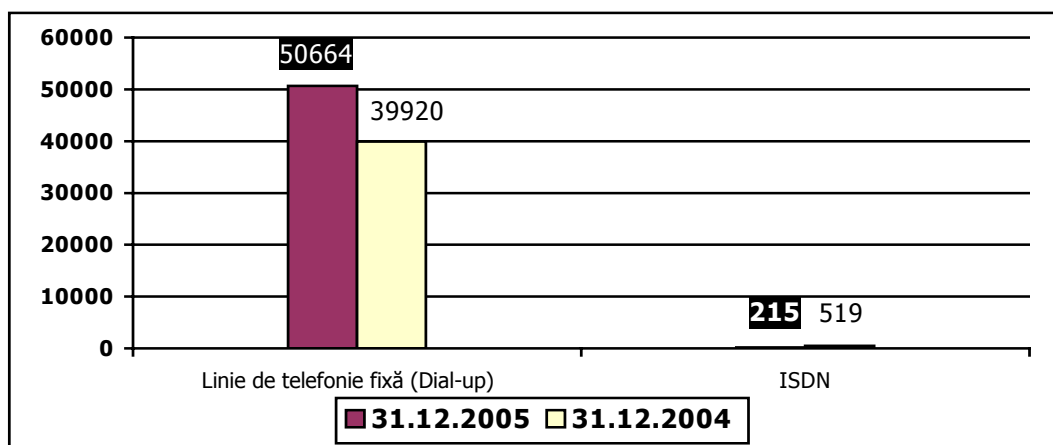

Fig. 2. 41 Evoluția conexiunilor Dial-up, în funcție de tipul de conexiune
Sursa: ANRTI

2.5.3 Serviciul de linii închiriate

Deși în perioada de raport au activat numai trei operatori care dețin rețele proprii de acces pentru furnizarea serviciilor de linii închiriate, numărul liniilor oferite de ei a fost mic.

Cel mai important furnizor de linii închiriate a rămas a fi SA „MOLDTELECOM”. Numărul de linii închiriate acordate de acest operator în perioada 2004-2005 a crescut cu 6,5%: de la 593 la 632. După numărul de linii închiriate oferite altor operatori, cota deținută de SA „MOLDTELECOM” pe această piață a fost, în 2004, de 92,9%, iar, în 2005, de 95,1%.

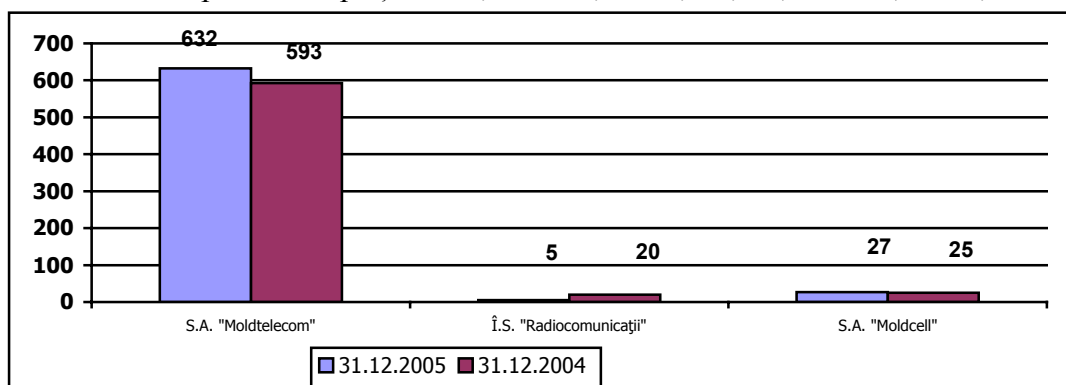

Fig. 2.42 Evoluția numărului de linii închiriate acordate, în perioada 2004-2005
Sursa: ANRTI

Una din prioritățile ANRTI pentru anul 2006 este reglementarea accesului necondiționat la bucla locală ce aparține SA „MOLDTELECOM”. Această reglementare va constitui o premisă importantă pentru dezvoltarea serviciilor transport date și de acces la INTERNET și va stimula intrarea pe piață a unor operatori noi. În acest scop ANRTI a propus SA „MOLDTELECOM” să elaboreze proiectul Ofertei de Referință pentru accesul necondiționat la bucla locală, document menit să asigure noilor operatori acest acces în condiții de transparență, nediscriminare și la tarife fundamentate pe costuri.

Până la 31 decembrie 2005, furnizorii de servicii de acces la INTERNET au putut alege o singură modalitate de acces la bucla locală. Este vorba de accesul partajat, situație în care SA „MOLDTELECOM” utilizează doar canalul de frecvență joasă (0-4Khz), pentru furnizarea serviciilor de telefonie fixă, celelalte canale de frecvență înaltă fiind utilizate de operatorii alternativi pentru furnizarea serviciilor în bandă largă (prin intermediul tehnologiilor xDSL). Pentru accesul partajat la bucla locală SA „MOLDTELECOM” a aplicat, în 2005, companiilor contractante o taxă de conectare de 120 lei (cu TVA) și o plată lunară de 48 lei (cu TVA)

Deși plata lunară pentru accesul partajat oferit de SA „MOLDTELECOM” este sub media ponderată a taxei lunare de 3,3€ aplicate în țările membre ale UE, ANRTI consideră că există posibilități de a reduce această plată la nivelul taxelor aplicate în Marea Britanie (1,9€), Belgia (1,6€) sau Germania (2,3€).

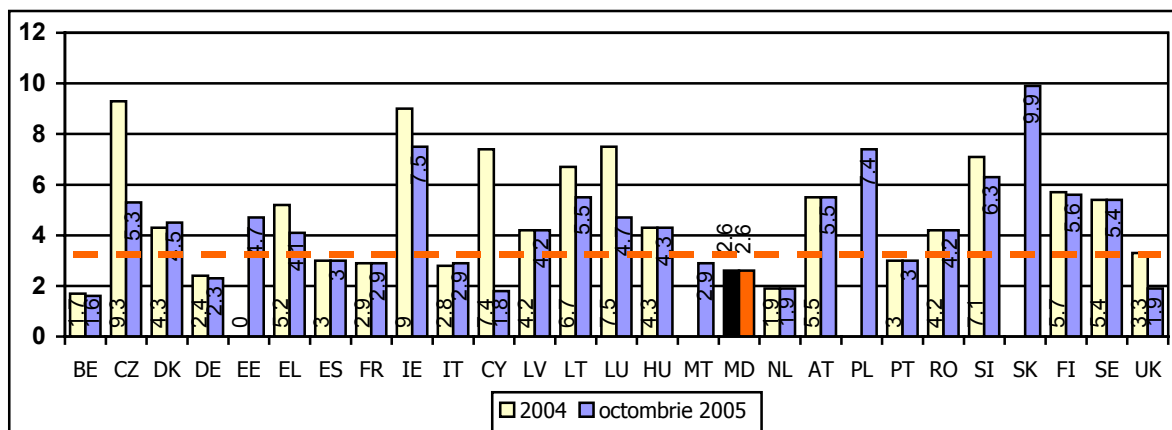

Fig. 2.43 Mărimea taxelor (chiriilor) pentru accesul partajat în unele țări europene (în €(fără TVA)
Sursa: ANRTI și Raportul 11 al CE cu privire la reglementare și piețele de comunicații electronice europene

2.6 Sectorul servicii de televiziune prin cablu și eter

2.6.1 Descriere generală

La 1 ianuarie 2006 la ANRTI erau înregistrați 144 titulari de licențe tehnice pentru genul de activitate „Construirea, întreținerea, exploatarea, precum și crearea posturilor de televiziune prin cablu și/sau eter”. În perioada de raport, 102 dintre ei au furnizat servicii de televiziune prin cablu/eter în localități urbane, iar 42 - în localități rurale ale republicii. Cota de piață ce revine acestor servicii a fost de 1,7%. Cei mai mari furnizori de servicii TV cablu/eter după volumul de vânzări și numărul de abonați activează în mun. Chișinău, Bălți și Comrat.

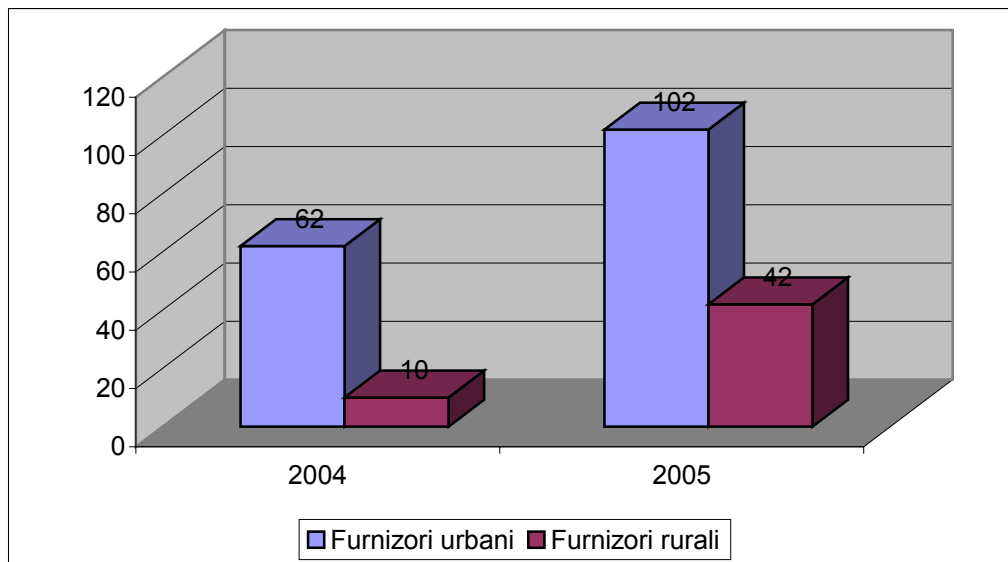

Fig. 2.44 Numărul furnizorilor de servicii TV cablu/eter în zone urbane și rurale

Sursa: ANRTI

În 2005, venitul total obținut din furnizarea serviciilor TV cablu/eter a crescut, față de 2004, cu 35,9% și a constituit 62,4 mln. lei

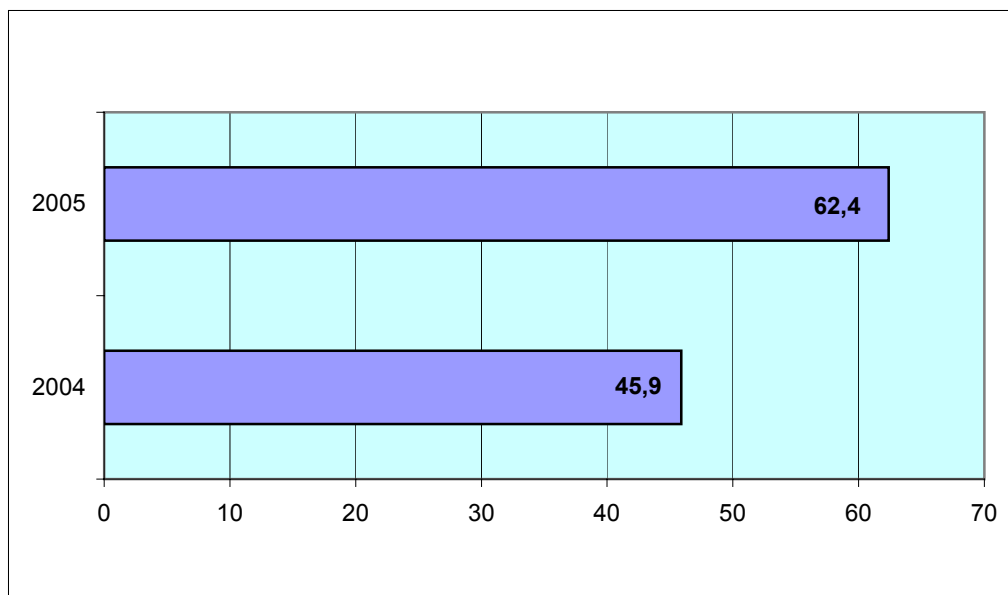

Fig. 2.45 Evoluția veniturilor obținute de la prestarea serviciilor TV cablu/eter (în mln. lei)

Sursa: ANRTI

În perioada de raport, pe acest segment de piață au fost efectuate investiții în valoare de 11,5 mln. lei sau cu 69% mai mult decât în 2004. Investițiile în echipamentele de rețea au constituit circa 8,0 mln. lei sau cu 19,4% mai mult decât în anul 2004.

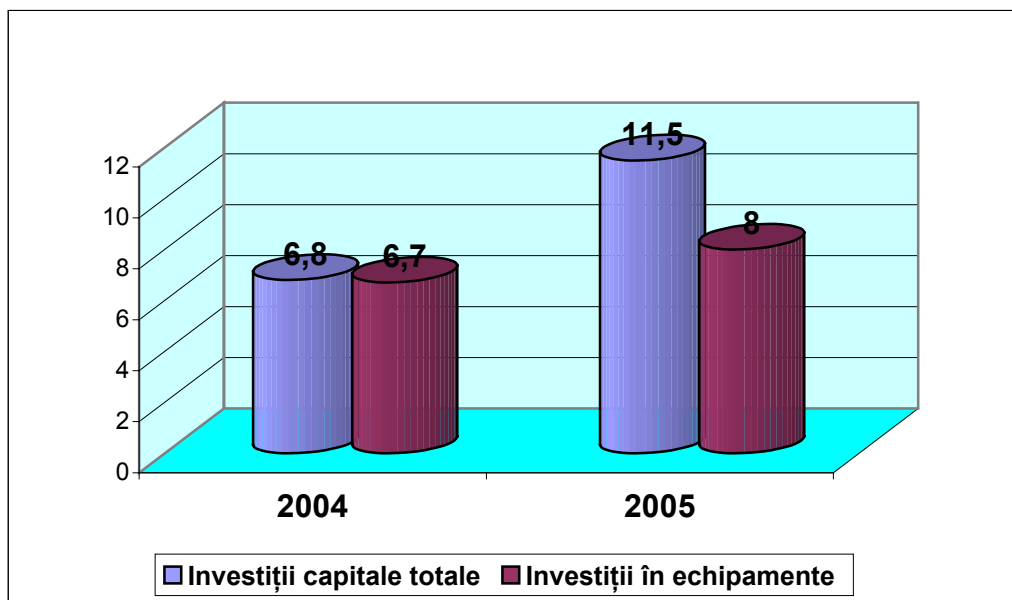

Fig. 2.46 Investiții efectuate în sectorul servicii TV cablu/eter (în mln. lei)
Sursa: ANRTI

2.6.2 Utilizatori și tarife

În 2005, numărul utilizatorilor de servicii TV cablu/eter a crescut, față de 2004, cu 11,4% și a atins cifra de 202,3 mii, dintre care 169,1 mii sunt utilizatori din sectorul urban, iar restul – din sectorul rural. Această creștere se datorează, în mare parte, accesibilității taxelor pentru abonamente și majorării numărului de canale propuse de operatorii TV cablu/eter la prețuri rezonabile.

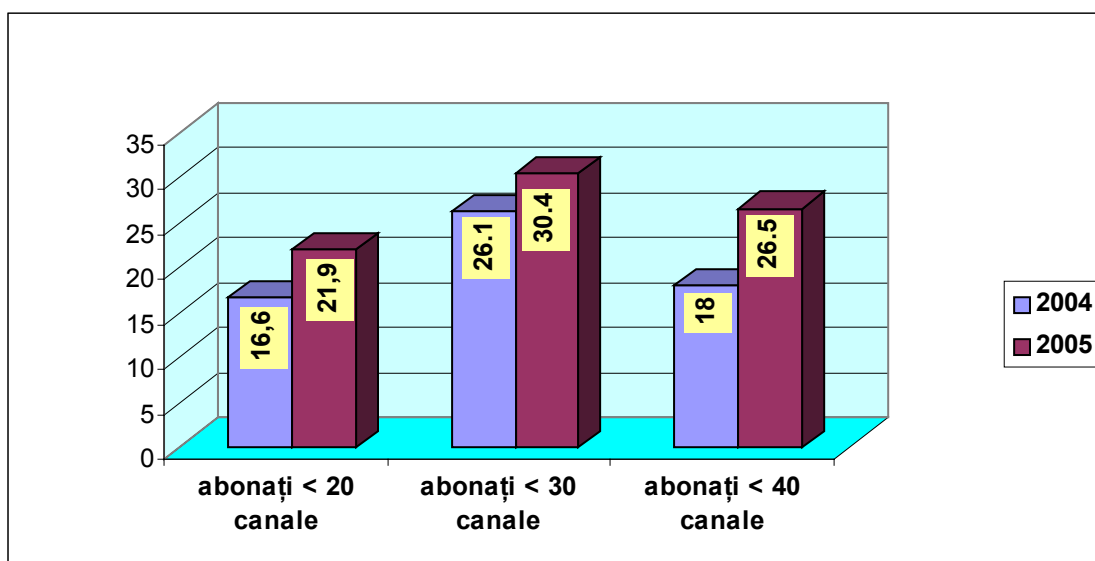

Fig. 2.47 Evoluția numărului utilizatorilor de servicii TV cablu în funcție de numărul canalelor recepționate (în mii)
Sursa: ANRTI

În perioada de raport, costul abonamentelor pentru serviciile de TV prin cablu în zonele rurale au variat între 20-25 lei, iar taxa de conectare a constituit circa 300 lei. În mun. Chișinău abonamentele pentru serviciile prestate au costat între 30-35 lei, iar taxa pentru conectare a variat în funcție de costul echipamentelor utilizate pentru această lucrare. Compania „Sun Communications”, care este cel mai mare operator de servicii TV cablu/eter, a oferit, în 2005, cinci pachete de servicii la prețuri care au variat între 18 și 180 lei. Taxa de conectare pentru pachetul „Premium” a constituit 250 lei, iar pentru celelalte patru pachete – 100 lei.